

FECSCKEPART

óvoda és bölcsőde

**A FECSCKEPART ÓVODA ÉS BÖLCSŐDE
PEDAGÓGIAI PROGRAMJA**

Nagy Jenőné: Óvodai Nevelés Művészetek Eszközeivel, alternatív program
alapján készült Pedagógiai Program

Intézmény OM – azonosítója 202376	Igazgató Huber Livia
Legitimációs eljárás	
Nevelőtestületi elfogadás határozatszáma: 1/2024 <i>Péterné Köcski Mónika</i> ..... Péterné Köcski Mónika Szakmai munkaközösség-vezető	Szülői Szervezet nevében véleményezte: <i>Horváth-Nogli Zsanett</i> ..... Horváth-Nogli Zsanett Szülői Szervezet Elnöke
Fenntartói határozat szám: ..... Ph. .... aláírás	
A dokumentum jellege: nyilvános A dokumentum érvényessége: A kihirdetés napjától.....- visszavonásig	
Igazgató: <i>Huber Livia</i> ..... Huber Livia 	

Tartalomjegyzék

Az intézmény alapadatai	4
A Pedagógiai Program elkészítésének törvényi háttere	5
Bevezetés.....	6
Óvodánk bemutatása	7
1. Gyermekkép, óvodakép.....	9
1.1. Gyermekképünk	9
1.2. Óvodaképünk.....	10
2. Programunk alapelvei.....	10
3. Programunk célkitűzései	12
3.1. Alapvető célok.....	12
3.2. Általános nevelési feladatok.....	12
3.3. Programunk rendszertáblája	16
4. Nevelés kerete	17
4.1. Az egészséges életmód alakítása	17
4.2. Baleset- megelőzés és elsősegély nyújtása.....	22
4.3. Az érzelmi, erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés.....	23
4.4. Az anyanyelv-, értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása	29
5. A program ajánlott napirendje.....	33
6. A program tevékenységkerete.....	34
6.1. Hagyományőrzés, népszokások.....	34
6.2. Jeles napok.....	35
6.3. Évszaknyitó ovigaléria	39
6.4. Évszakzáró koncert.....	40
6.5. Hagyományos ünnepeink és rendezvényeink.....	41
7. A program tevékenységi formái	45
7.1. Játék, játékba integrált tanulás.....	45

7. A program tevékenységi formái	45
7.1. Játék, játékba integrált tanulás.....	45
7.2. Játékba integrált tanulás	50
7.3. Verselés, mesélés, dramatikus játék	55
7.4. Ének zene, énekes játék, gyermektánc	59
7.5. Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka	62
7.6. Mozgás, mozgásos játék.....	65
7.7. A külső világ tevékeny megismerése	69
8. Munkajellegű tevékenységek	74
9. Mérés, értékelés.....	77
10. Óvodánk kapcsolatrendszere.....	79
11. Az óvodai élet megszervezésének elvei	83
12. Az óvodai élet tervezése.....	85
13. Az óvoda gyermekvédelemmel kapcsolatos tevékenysége	87
14. A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek óvodai nevelése	90
14.1. A sajátos nevelési igényű gyermekek integrált óvodai nevelése, fejlesztése.....	90
14.2. A beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek nevelése, fejlesztése	100
14.3. A kiemelten tehetséges gyermekek óvodai nevelése, fejlesztése.....	102
14.4. A hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek óvodai nevelése, fejlesztése	105
15. Az 1-es típusú Diabétesszel élő gyermekek ellátása az óvodában.....	106
16. A fokozott kockázatú allergiás gyermekek ellátása az óvodában	111
17. Az óvoda nevelési munkájának ellenőrzése, értékelése	112
18. Felhasznált irodalom	114

Az intézmény alapadatai**Intézmény neve:** Fecskepart Óvoda és Bölcsőde**OM azonosítója:** 202376**Intézmény címe:** 8640 Fonyód, Fő utca 25.**Intézmény fenntartója:** Fonyód Város Önkormányzata, 8640 Fonyód, Fő utca 19.

Kormányzati funkciósám	Kormányzati funkció megnevezés
091110	Óvodai nevelés, ellátás szakmai feladatai
091120	Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének, ellátásának szakmai feladatai
091140	Óvodai nevelés, ellátás működtetési feladatai
096015	Gyermekétkeztetés köznevelési intézményben
104031	Gyermekek bölcsődében és mini bölcsődében történő ellátása
104035	Gyermekétkeztetés bölcsődében, fogyatékosok nappali intézményben

Telefonszáma: 85-560-322**Email cím:** ovoda@fonyod.hu

A pedagógiai program elkészítésének törvényi háttere

- 2023.évi LII. törvény a pedagógusok új életpályájáról
- 401/2023. (VIII.30.) Korm. rendelet a pedagógusok új életpályájáról szóló 2023. évi LII. törvény végrehajtásáról
- 363/2012 (XII. 17.) Korm. rendelet az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról
- 2011. évi CXC. törvény a nemzeti köznevelésről
- 229/2012. (VIII. 28.) Korm. rendelet a nemzeti köznevelésről szóló törvény végrehajtásáról
- 20/2012 (VIII. 31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról
- 1997. évi XXXI. törvény a gyermekek védelméről és gyámügyi igazgatásról
- 2011. évi CLXXIX. törvény a nemzetiségek jogairól
- 2003.évi CXXV. törvény az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról
- 1998. évi XXVI. törvény a fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségük biztosításáról
- 15/1998. (IV.30.) NM rendelet a személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti, gyermekvédelmi intézmények, valamint személyek szakmai feladatairól és működésük feltételeiről
- Az intézmény jelenleg hatályos Alapító Okirata

BEVEZETÉS

Szeretettel köszöntjük mindazokat, akik a fonyódi Fecskepart Óvoda és Bölcsőde pedagógiai programját választották.

A Fecskepart Óvoda és Bölcsőde, Fonyód Város Önkormányzatának közös igazgatású többcélú köznevelési intézménye.

Az óvodában a gyermekek életkoruknak, egyéni igényüknek megfelelő, differenciált nevelésben, ellátásban, fejlesztésben részesülnek. A 3-6-7 éves gyermekek a pedagógiai programunkban megfogalmazott célok, elvek, feladatok szerint nevelődnek.

Pedagógiai programunk az Óvodai nevelés országos alapprogramja alapján készült. Elkészítéskor felhasználtuk Nagy Jenőné: Óvodai nevelés a művészetek eszközeivel alternatív programot.

Pedagógiai Programunk egyrészt a gyermekek érzelmi nevelésére és társas érzelmi kapcsolatainak kibontakoztatására helyezi a hangsúlyt, másrészt megteremti a mindennapos óvodai művészeti nevelés lehetőségét, amellyel mély hatást gyakorolhat a gyermekek társas, érzelmi életére. A nevelés teljes eszközeivel tovább segíti az alkotóképesség szabad szárnyalásának kibontakozását, az életkori és egyéni sajátosságok, eltérő fejlődési ütemek figyelembevételével.

A művészetek eszközei, a tevékeny óvodai élet, az AH-,AHA-,és HAHA élmények biztosítása lehetővé teszi számunkra, hogy minden kisgyermekben felfedezzessük azt, hogy mely területen több, jobb önmagához és társaihoz mérten, vagy éppen mik azok a területek, készségek, képességek, melyek fejlesztést igényelnek.

A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek (tehetséges, a sajátos nevelési igényű, a BTMN-s, a hátrányos helyzetű gyermekek) nevelését jól kidolgozott tehetséggondozó foglalkozások megvalósításával, illetve egyéni fejlesztő, prevenciós munkánkkal, és a speciális felkészültséggel rendelkező szakemberekkel szoros együttműködéssel valósítjuk meg.

Óvodánk bemutatása

Az óvoda elhelyezkedése kedvezőnek mondható, jól megközelíthető, a gyermekek többsége városunk lakói.

Óvodánk régi épülete 1977-ben készült el, amely korában igen modernnek és korszerűnek számított, a kétszintes épület akkor is nagyon impozáns volt az elhelyezkedésével, tágas, dombos udvarával.

2019-ben komplex felújításon esett át az épület, az önkormányzat és az intézmény közös munkája eredményeképpen két pályázat keretein belül, melyben külső és belső munkálatok valósultak meg. Az épület teljes mértékben akadálymentes lett. A földszinten lévő tornaszobában lehetőségünk nyílik a gyermekek számára változatos mozgáslehetőségek és mozgásfejlesztési feladatok megvalósítására.

Az óvodában homogén és heterogén életkorú csoportok működnek, 25 gyermek befogadására alkalmasak. A földszinten kettő, az emeleten három csoportszoba található, természetes fénnel jól megvilágítottak. A csoportsobák bútorai, játéakai, fejlesztő eszközei elegendő számban, minőségben, életkoruknak megfelelően biztosítottak. Otthonosságot árasztanak, az ott dolgozók érzésvilágát tükrözik.

A földszinten kapott helyet a logopédia és fejlesztő szoba, ahol a gyermekek fejlesztését segítő szakemberek nyugodt feltételek mellett végezhetik munkájukat.

Tágas aulánk remek helyszín a közös ünnepek, rendezvények megtartására, itt kapott helyet a Fecskepart Óvoda és Bölcsőde felirat, településünk természeti környezetének legfontosabb jellemzőit, valamint a Balaton élővilágának jegyeit ábrázoló kerámia díszek, az óvodai csoportok logói (cica, róka, manó, kismadarak, napocska). A Fecskepart Óvoda és Bölcsőde elnevezést 2019.május 20-án kapta óvodánk, ezzel a névvel sikerült intézményünk egyediségét erősíteni. Ez a név utal az egykor még a Kupavezer és a Turul utcát összekötő Fecskepartra, mely helyi sajátosság volt. E folyamat párhuzamba vonható neveltjeink között is, mikor a kiscicskék (ovisok), ha felnőnek, kirepülnek a fészekből (óvodából) és kisiskolásokká válnak. Ugyanez igaz a bölcsődére és a bölcsődés gyermekekre is.

Nagy vonzereje intézményünknek a hatalmas füvesített, fás terület, melyben helyet kaptak homokozók, rugós és mérleghinták, babaházak, valamint az óvodás korosztály számára kifejlesztett műfüves focipálya. Adottságai, mérete a gyermekek változatos mozgásigényeinek kielégítésére ad lehetőséget. Az udvar aszfaltozott része jó lehetőséget biztosít a gyermekeknek az alapvető közlekedési szabályok játékos elsajátítására.

Napirendünket úgy szervezzük, hogy az évszaknak megfelelően, az időjárástól függően, lehetőség szerint a lehető legtöbb időt a szabadban töltsük, eleget téve a természetes mozgásigényüknek. Amennyiben az időjárás nem megfelelő a szabad levegőn tartózkodásra, a tornaszobában, illetve a csoportszobában biztosítjuk ennek feltételeit. Figyelünk a biztonságos, balesetmentes környezet megteremtésére. Rendszeresen ismétlődő, ugyanabban az időben történő tevékenységek érzelmi biztonságot nyújtanak, beépülnek a gyermek személyiségébe, szokássá válnak. Segítő, támogató jelenlétünkkel biztosítjuk az önállóságra való törekvéseket. Naponta sor kerül a lételemüket jelentő szervezett és spontán, gyermeki igényeket, ötletek felhasználó mozgásra, levegőzésre, sétára (Kossuth erdő, Sipos erdő, Szaplóczay sétány). Óvodánktól a Balaton part egy rövid sétával megközelíthető, elérhető távolságban van. Időjárástól függően az év bármely szakaszában megfigyeléseket teszünk, rácsodálkoztatunk a természetben végbemenő változásokra, amely remek lehetőséget ad a környezettudatosságra nevelésre, a környezet védelmének fontosságára.

1. GYERMEKKÉP, ÓVODAKÉP

1.1 GYERMEKKÉPÜNK

Óvodai nevelésünk középpontjában a GYERMEK áll, aki egyedi és szociális lény. Elfogadjuk az életkori, fejlődésbeli különbségeket, a másságot, amelyet alapnak tekintünk a nevelésben, fejlesztésben. Minden gyermek életkoronként és egyénenként változó, testi és lelki szükségleteinek és a saját képességszerkezetének figyelembevételével nevelhető, fejleszthető.

Szemléletünkben minden gyermek:

- egy adott személyiség
- eltérő adottságokkal jött a világra
- eltérő környezetben nevelkedik
- eltérő az érdeklődése
- eltérő fejlettségi szinttel rendelkezik
- eltérő a fejlődési üteme
- eltérő a testi-lelki szükséglete.

Hisszük és valljuk, hogy minden gyermek hordoz magában valamilyen értéket, hogy minden gyermek tehetséges, kreatív a maga módján. Minden gyermeknek joga van a fejlődéshez, ezért arra törekszünk, és fő küldetésünknek tekintjük, hogy az intézményünkbe járó gyermekek szeretetben, biztonságban, családias, humorral teli légkörben nevelődjenek.

Az óvodai nevelés gyermekközpontú, befogadó, ennek megfelelően a gyermeki személyiség kibontakoztatására törekszik, biztosítva minden gyermek számára, hogy egyformán magas színvonalú és szeretetteljes nevelésben részesüljön, s meglévő hátrányai csökkenjenek.

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére:

- Szívesen jár óvodába.
- Tisztelettudó és segítőkész.
- Nyugodt, kiegyensúlyozott.
- Vonzódik az élményekhez, a meséhez, zenéhez, és az alkotó tevékenységekhez.
- Nyitott, befogadó, kíváncsi, tud nevetni, felfedezni, csodálkozni, elfogadja a másságot.
- Környezetét ismeri és védi.
- Megismeri értékeit és hiányosságait.

- Bátor, önálló, közlékeny, egészséges önbizalma van.
- Olyan készségek, képességek birtokába jut, ami feltétele a sikeres iskolakezdésnek.

1.2 ÓVODAKÉPÜNK

Az óvodáskorú gyermek nevelésének elsődleges színtere a család. Az óvoda szakmailag önálló nevelési intézmény, a családi nevelés kiegészítője.

Óvodánkban:

- Biztosítjuk a gyermekek fejlődésének és nevelésének optimális-személyi és tárgyi-feltételeit, a szeretetteljes és biztonságos légkört a harmadik életévétől az iskolába lépésig.
- Gondoskodunk a gyermeki szükségletek kielégítéséről, a testi, a szociális és az értelmi képességek alakításáról.
- Biztosítjuk a sokszínű tevékenységeket, a szabad játékot, az egyéni képességekhez igazodó műveltségterületeket.
- Kompenzáljuk a családi háttérből származó kulturális és szociális hátrányokat, lemaradásokat.
- Törekszünk a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek befogadására, közösségen belüli fejlesztésére.
- Felvállaljuk a helyi sajátosságaink, értékeink, hagyományaink, szokásaink közvetítését. „Csak tiszta forrásból” táplálkozunk és elutasítunk mindent, ami idegen az óvoda életkortól.

2. PROGRAMUNK ALAPELVEI

Minden gyermek ismerje és tudja meg testi, lelki, szellemi értékeit, de azt is érzékelje, hogy mik a hiányosságai. Ezt fogja fel természetesen, minden lelki feszültség nélkül.

Szeretetteljes, biztonságérzetet adó, érzelem gazdag óvoda megteremtése, ahol a gyermeket elfogadás, tisztelet, szeretet, megbecsülés és bizalom övezi, és ahol a gyermekközpontság úgy jelenik meg, hogy:

- Gyermeki tartást, önállóságot, s ebből az önállóságból fakadó
- Egészséges öntudatot, kibontakozási és önmegvalósítási lehetőséget, boldogságot ad a gyermeknek.

Kiindulási pontok:

- Minden gyermek a saját képességrendszerének figyelembevételével nevelhető, fejleszthető.
- A gyermeket nevelik, fejlesztik a társkapcsolatok, és az óvoda összes dolgozója, ezért a felnőttek tetteikkel sugározzák a feltétel nélküli szeretetet, s azt, hogy:

**„Tisztellek Téged, fontos vagy nekem, csakis Rád figyelek, és segítek
Neked, ha szükséged van a segítségemre.”**

(Nagy Jenőné: Csak tiszta forrásból)

3. PROGRAMUNK CÉLKITŰZÉSEI

3.1 ALAPVETŐ CÉLOK

- A gyermeket szeretetteljes gondoskodás és különleges védelem illeti meg.
- A gyermek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége, s ebben az óvoda kiegészítő, szükség szerint hátránycsökkentő szerepet tölt be.
- Az óvodások nyugodt, élmény gazdag, harmonikus fejlődésének elősegítése a magasabb rendű érzelmek kibontakoztatásával, az életkori és egyéni sajátosságok figyelembevételével.
- Sokoldalú képességfejlesztés segítségével a személyiség fejlődésének biztosítása, elősegítése.
- A gyermekek és a művészek közötti erős érzelmi kötődés kialakítása.
- Néphagyományőrzés, a helyi sajátosságok, szokások ápolása és átörökítése a gyermekek érzelmein és a tevékenységek sokoldalú meg tapasztalásán keresztül.

Értékeink, melyek közvetítését vállaljuk:

- Szeretet, elfogadás, tisztelet.
- Segítőkészség, együttműködés.
- Egészséges életmód.
- Hagyományok ápolása.
- Művészeti értékek továbbadása.
- Környezetünk épített és természeti értékeinek megőrzése.

Az óvodapedagógus érték közvetítő tevékenysége tudatos. Az óvodai nevelés során együttműködés, nyitottság, társadalmi érzékenység és más kultúrák elfogadása jellemzi.

3.2. ÁLTALÁNOS NEVELÉSI FELADATOK

Az óvodai nevelés feladata az óvodáskorú gyermek testi és lelki szükségleteinek kielégítése. Ezen belül:

Egészséges életmód alakítása

Az egészség valamennyi értékrendszerünkben megtalálható, az érték hordozók egyik fontos eleme, programunk egyik fő alappillére. Az óvodapedagógus életmódja, az egészséges lét kialakításához való viszonya alapot nyújt az óvoda egészséges életre nevelés kultúrájának

megteremtéséhez. Programunkban az óvodásaink egészséges életmódjának alakításában pontosan meghatározzuk azokat az értékrendeket, amelyekre nagyon odafigyelünk a mindennapi gyakorlatban.

Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés

Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés célja a gyermekek egyéni érdekeinek, tulajdonságainak, képességeinek kibontakoztatása a közösségen belül a csoport normáinak tiszteletben tartásával. Az óvodapedagógusok feladata a közvetlen testi-érzelmi kapcsolat megteremtésén, a példaadáson kívül a csoport közös életének megszervezése, a szokás és szabályrendszerének gyermekhez alkalmazkodó kialakítása. Az értelmes fegyelem, a közös élet biztonsága és nyugalma nagymértékben függ a csoport életét szabályozó szokásrendszertől. Figyelnünk kell arra, hogy szokásaink ne merevedjenek meg. Az egyéni örömök mellett egyre inkább kapjanak szerepet a közösen megélt örömök.

Anyanyelvi, értelmi fejlesztés és nevelés

Az anyanyelvi nevelés valamennyi tevékenységi forma keretében megvalósítható feladatunk. Az anyanyelv fejlesztése és a kommunikáció különböző formáinak alakítása-beszélő környezettel, helyes mintaadással és szabálykövetéssel- az óvodai nevelőtevékenység egészében jelen van.

Programunkban az óvodások testi, lelki, szellemi szükségleteinek kielégítését a **magasabb rendű érzelmek (erkölcsi-szociális, esztétikai és intellektuális)** differenciálódásának segítségével valósítjuk meg.

Az erkölcsi-szociális érzelmek alakításának feladatai:

- Érzelmi biztonságot nyújtó, bizalmas, közvetlen, kiegyensúlyozott, szeretetteljes, állandó értékrendet biztosító, nyugodt, családias légkör megteremtése, a gyermekek biztonságérzetének megalapozása. Olyan óvodai élet megszervezése, melyben sok a közös élmény, a közös tevékenység.
- Erkölcsi tulajdonságok megerősítése a gyermekekben. (pl: az együttérzés, figyelmesség, segítőkészség, őszinteség, önfegyelem, pontosság, szorgalom, kitartás, állhatatosság, szabálytartás, önzetlenség, igazságosság, igazmondás).
- A mindennapi testi-lelki edzés lehetősége fejlessze a gyermekek erőnlétét, alkalmazkodó képességének fejlődését, testi harmóniájának kialakulását.
- Önmaguk és mások szeretetére, tiszteletére és megbecsülésére nevelés.

- A szociális érzékenység kialakítása, a másság elfogadása.
- A gyermek-gyermek, felnőtt-gyermek viszonyában megmutatkozó pozitív érzelmi töltés segítse a konstruktív együttműködő, társas kapcsolatok kialakulását, az egészséges önértékelést és önértekelést. A gyermek képes legyen a környezetében lévő emberi kapcsolatokban megkülönböztetni a jót és a rosszat.
- A kapcsolatteremtő képességek megerősítése, mely segítse a barátkozást, s azt, hogy minden gyermek megtalálhassa helyét, szerepét a csoportban.

Az esztétikai érzelmek alakításának feladatai:

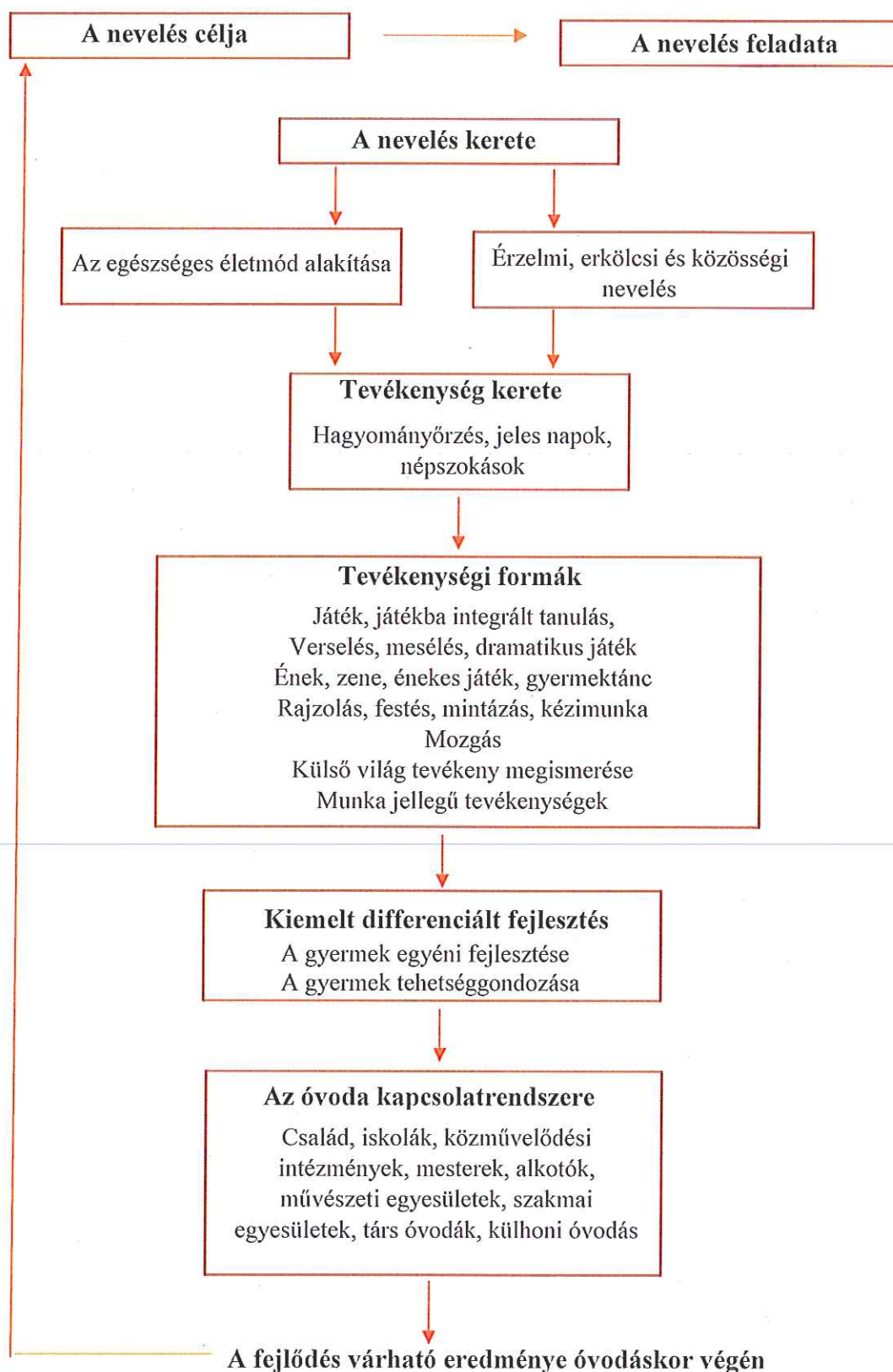
- Az egyéni igényeket is figyelembe vevő esztétikus, higiénikus gondozás elősegítése, az esztétikus megjelenés igényének fokozatos kialakítása.
- Harmonikus, összerendezett mozgás indirekt gyakorlása segítse elő az esztétikus, szép mozdulatok kialakulását.
- Az egészséges, esztétikus környezet biztosítása segítse a szépérzék kialakulását.
- Az ízlésformálás jelenjen meg az óvoda mindennapjaiban, a természetben, tárgyi és emberi környezetben egyaránt.
- A tevékenységekben biztosítsunk rácsodálkozási élményeket, hogy a gyermekekben erősödjön az élménybefogadó képesség.
- Az esztétikai élmények legyenek alkotói és formálói a gyermekek esztétikai ítéletének.
- A gyermekek legyenek képesek a tárgyi, emberi, természeti környezetben észrevenni a szépet és a csúnyát.

Az intellektuális érzelmek alakításának feladatai:

- Az intellektuális érzelmek megjelenése segítse az érdeklődés felkeltését, a gyermekek tanulási vágyának kialakulását, a szűkebb-tágabb környezet nyitott, érzékeny befogadását.
- A gyermekek kíváncsisága, utánzási kedve fejlessze a pszichikus funkciókat: az érzékelést, észlelést, emlékezetet, figyelmet, képzeletet, gondolkodást,- különös tekintettel a kreativitás képességének megerősítését.
- A kíváncsiságot felkeltő tevékenységek során szerzett tapasztalatok folyamatos feldolgozása fejlessze az egyszerű gondolkodási műveletek alkalmazását, ismeretek emlékezetben tartását.
- A meghitt beszélgetések erősítsék meg a gyermekek kommunikációs aktivitását, beszélőkedvét és a gazdag nonverbális képességek megjelenését.

- Az érzelmi alapigények biztosítása - biztonságérzet, szeretetérzet, védettség érzet segítse a gyermekeket abban, hogy érzésüket, gondolataikat szóban, mozgással vagy képi eszközökkel szabadon kifejezhessék.

3.3. PROGRAMUNK RENDSZERÁBRÁJA

4. A NEVELÉS KERETE

4.1. AZ EGÉSZSÉGES ÉLETMÓD ALAKÍTÁSA

Az egészséges életmódra nevelés célja: A gyermekek egészséges életvitel-igényének alakítása, testi fejlődésük elősegítése.

Az óvodapedagógus feladatai:

- A gyermekek gondozása, testi szükségleteik és mozgásigényük kielégítése.
- A gyermekek egészségének védelme, edzettségének biztosítása, óvása, megőrzése.
- A gyermekek fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges egészséges, biztonságos, esztétikus környezet biztosítása.
- Az egészséges életmód, a testápolás, a tisztálkodás, az étkezés, különösen a magas cukortartalmú ételek és italok, a magas só-és telítettszír-tartalmú ételek fogyasztásának csökkentése, zöldségek és gyümölcsök fogyasztásának ösztönzése, a fogmosás, az öltözködés, a pihenés, a betegségmegelőzés és az egészségmegőrzés szokásainak alakítása.
- A környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítása, a környezettudatos magatartás megalapozása.
- A megfelelő szakemberek bevonásával- a szülővel, az óvodapedagógussal együttműködve- speciális gondozó, prevenciós és korrekciós testi, lelki nevelés feladatok ellátása.

A gyermekek gondozása, testi szükségletük, mozgásigényük kielégítése:

Az óvodába kerülés előtt, a nyári időszakban elvégzett családlátogatás alkalmával, vagy az óvodában, a szülők közreműködésével az óvodapedagógus a gyermekekről anamnézist készít, amely segíti a gyermek megismerését. Elsősorban a gyermekek testi, és lelki szükségleteinek feltárására helyezi a hangsúlyt. A testi szükségletek kielégítése alapozza meg a gyermekek jó közérzetét, ami minden egyéb tevékenységhez szükséges. A gyermek gondozásának feltétele az óvodapedagógus/dajka/pedagógiai asszisztens és a gyermek közötti meghitt, megértő viszony, a természetes testközelség megléte. A gyermekek azoktól fogadnak el gondoskodást, akik őszinte viselkedéssel, tapintattal, elfogadással, megértéssel közelednek feléjük. Ilyen feltételek mellett ismerhetők meg a gyermekek igényei, a családból hozott szokásaik. Az óvodapedagógus a beszoktatás ideje alatt minden gyermekkel, a dajkák

bevonásával együtt végezze a teendőket, hogy a gyermekek megtanulhassák a gondozási szokások sorrendjét.

A **testápolás** a gyermekek tisztaság igényének kialakítását szolgálja. A gyermekek ápolásánál egyéni bánásmódot alkalmaz az óvodapedagógus, figyelembe veszi, hogy e téren is nagy különbségek mutatkoznak a gyermekek között. A testápolási szokásokat megismerteti a szülőkkel is, hogy összehangolhassák azt az otthoni szokásokkal. Vigyáz arra, hogy ne sűrgesse a gyermekeket. Elegendő időt teremt önmaguk igényes kiszolgálásához. A bőrápoláshoz, fogmosáshoz, hajápoláshoz, az orr tisztán tartásához, a WC használatához megteremti az intim feltételeket úgy, hogy a gyermekek fokozatosan, egyre önállóbban végezhesék ezeket a teendőket. Kiemelt figyelmet fordít a WC használat és a kézmosás szokásainak kialakítására, melyet kezdetben segítséggel, majd egyre nagyobb önállósággal végeznek a gyermekek. A szokástanulás **vizuális jelek, szimbólum képek** alkalmazásával segíti (öltözködés, kézmosás, WC használat).

Minden korosztálynál megalapozza a **fogápolás** szokásait. Kiscsoporttól fokozatosan bevezeti a napi egyszeri fogmosást, és elsajátíttatja a fogmosó eszközök tisztán tartását. Rendszeresen részt vesz a gyermekekkel fogászati szűrővizsgálatokon, és a fogorvos bevonásával megismerteti a gyermekekkel a helyes szájápolás technikáját. Gyakoroltatja, szükség esetén megtanítja a helyes **orrfújás** és papír zsebkendő használatát.

Az időjárásnak megfelelő **öltözködés** védi a gyermeket, ezért az óvodapedagógus megpróbál hatni a szülőkre, hogy tisztán, praktikusán, rétegesen öltöztessék gyermekeiket. Figyelmet fordít a gyermekek rendezett hajviseletére és ruházatára. Egészségügyi szempontból szükséges a benti cipő, váltóruha és pizsama. Minden gyermeknek külön öltözőszekrény áll a rendelkezésére, melyben megtanulja szépen elrendezni ruháit, ezáltal alakul, formálódik a rend iránti igénye és az önállósága.

A gyermekek a napi háromszori **étkezéssel** tápanyagszükségletük $\frac{3}{4}$ részét az óvodában kapják. Ezért az óvoda a szülőkkel együtt kíséri figyelemmel a gyermekek étrendjét, hogy kellően változatos és megfelelő tápanyag összetételű legyen az otthoni étkezéssel együtt. Fontos az óvodások étlapját kitenni a szülőknek a könnyebb nyomon követés érdekében. A gyermekeknek különböző táplálkozási szokásai vannak. A felnőttek ismerjék meg a szülők segítségével ezeket, és kellő toleranciával nézzék el a kezdeti étvágytalanságot, válogatást. Később ösztönözzék a gyermekeket, de ne kényszerítsék az ételek elfogyasztására. Biztosítjuk, hogy a nap bármely szakaszában ihassanak.

Gyümölcsöt vagy zöldséget napi rendszerességgel kínálunk a gyermekeknek, melyet a szülők is támogatnak.

Az óvodapedagógus a napirendet úgy alakítja, hogy minél kevesebb legyen a várakozási idő az étkezések alkalmával. Megmutatja az evőeszközök helyes használatát, fogását, az asztalok esztétikus megterítését. A gyermekek fejlettségének figyelembevételével kiscsoporttól bevezeti a mély és lapos tányér, valamint kanál, középső csoporttól a villa, nagycsoporttól pedig a kés használatát.

A táplálékallergiás gyermekek részére lehetőség van diétás étkezésre, melyhez szakorvosi igazolásra van szükség.

A mindennapi **szabad mozgás** nélkülözhetetlen eleme az óvodai életnek. Napirendbe illesztve szervez az óvodapedagógus mindennap mozgástevékenységet tornaszobában vagy szabadban (kocogás, futás, mozgásos játék), mely elősegíti a gyermekek harmonikus, összerendezett mozgásfejlődését. Heti egy alkalommal szervezett mozgástevékenységet tart.

A gyermekek mozgásigényének kielégítését szolgálják az udvari játékok. Ennek érdekében elősegíti, hogy a lehető legtöbb időt szabadban tartózkodjanak a gyermekek, mely növeli ellenálló képességüket, edzettségüket. Változatos módszerekkel (lábboltozat erősítő torna, jóga, zenés torna stb.) ösztönzi a mozgás megszerettetését, a közös mozgás által kiváltott öröm átélését, a gyermekek mozgás kedvének fokozását.

A gyermekek **alvásigényének** egy részét az óvoda elégíti ki. A nyugodt pihenés feltétele a csend, a biztonság, a tiszta környezet, kényelmes fekhelyek és a pihenéshez szükséges személyes tárgyak (párnák, kendők, alvós állatok stb.) Az elalvás előtti meséléssel, és az azt követő altatódalok éneklésével a gyermekek átélik a szendregés állapotát. A gyermekek eltérő alvásigénye és az alvási szokásait figyelembe vesszük és tiszteletben tartjuk. Egy-másfél órai nyugodt pihenés után az óvodapedagógus lehetővé teszi, hogy a nem alvó (5-6-7) éves gyermekek, délutáni fejlesztő foglalkozásokon vegyenek részt. Az óvodában pizsamában alszanak a gyermekek, melyet a szülők hoznak.

A gyermekek egészségének védelme, edzettségének biztosítása, óvása, megőrzése:

Az óvodában megbetegedett gyermeket fokozott gondoskodással, elkülönítve ápoljuk mindaddig, amíg szüleik meg nem érkeznek. Ez feltétlenül fontos láz, kiütés, hasmenés, erős köhögés esetén. A fertőzések terjedését gyakori szellőztetéssel, edzéssel, megfelelő öltözködéssel, jelecskével ellátott használati tárgyakkal (saját fésű, pohár, fogkefe, törölköző, stb.) igyekszünk meggátolni. Az egészségüggyel kapcsolatos egyéb szabályainkat a házirendünk tartalmazza.

A szervezett mozgásos tevékenységeinkbe prevenció, fejlesztő tornákat (tartásjavító, gerincerősítő és lábboltozat-erősítő tornák) is beiktatunk a deformitások megelőzése érdekében.

Minden évben az óvodaorvos kiszűri azon gyermekeket, akiket valamilyen deformitás miatt gyógytornára javasol. Velük, heti rendszerességgel az óvodánkba utazó gyógytestnevelő foglalkozik.

A gyermekek egészséges életmódját úgy lehet biztosítani, ha mindennap edzési lehetőséget teremtünk a számukra. Erre a legtöbb lehetőséget a szabadban tartózkodás adja, mely növeli a gyermekek ellenálló képességét. Környezetünk adta lehetőségeinket kihasználva sokat sétálunk. A gyermekek kerékpározhatnak, motorozhatnak, rollerezhetnek az óvodánk udvarán. A gyermekek mozgás szükségletének kielégítése érdekében az óvodapedagógus napi kocogó- futó mozgásos percek szervez.

Fontos, hogy a gyermekek már az óvodában megérezzék a **víz edző hatását**. Ezért jó idő esetén, az udvaron lehetőséget biztosítunk a pancsolásra, vizes játékokra.

A gyermekek fejlődéséhez szükséges egészséges, esztétikus környezet megteremtése, a környezettudatos magatartás megalapozása:

Az óvoda személyi feltétele nagymértékben befolyásolja a gyermekek egészséges életmódjának, környezettudatos magatartásának kialakítását. A mindennapi pozitív példák, a tárgyi környezet higiénikus, esztétikus, nyugtató hatású színharmóniára figyelő, a gyermekeknek átlátható és sok-sok praktikus megoldást tartalmaz önállóságuknak kialakításához, nagyban segítheti a gyermekek otthonosság érzetének kialakulását.

A mindennapi szabad mozgás nélkülözhetetlen eleme az óvodai életnek. Napirendbe illesztve szervez az óvodapedagógus mindennapi mozgásos tevékenységet a torna szobában vagy a szabadban mozgásos játékokat, melyek elősegítik a gyermekek harmonikus összerendezett mozgásfejlődését. Az óvodapedagógus heti egy alkalommal szervezett mozgásos tevékenységet tart.

A többi funkciót betöltő csoport szobáink rendkívül otthonosak, barátságosak és jól felszereltek, alkalmasak a szabad önfeledt játékokra. Az óvodapedagógusok a csoport elrendezésénél ügyelnek az elkülönített terekre. Külön sarkokat alakítanak ki a különböző tevékenységekhez, ahol önfeledten tevékenykedhetnek. Ezek az eszközök a gyermekek számára elérhetőek. Az öltözőig ízlésesen esztétikusan vannak berendezve. A megérkezéskor használják a megérkeztem táblát, amire a saját kis jelüket rakják. A szülőket az öltözőben biztosított esztétikusan kialakított információs táblákon tájékoztatjuk a nevelési tervekről, tevékenységi tervekről, melyen a szülők nyomon követhetik az óvodapedagógusok tervező munkáját. Az általános tájékoztató táblán közérthetően mutatják be a program rendszerét, és az óvodai viselkedési szokásokat, aktualitásokat.

Az óvoda központi helyén, az aulában kialakított ovigaléria sarok berendezhető, a helyi művészek, kézművesek, gyűjtők alkotásaiból. A kiállított művészi alkotásokkal, műalkotásokkal történő állandó kapcsolat, a gyönyörködést, rácsodálkozást egyaránt szolgálják a szülőknek is.

Mosdóinkban megfelelő méretű eszközök segítik, a szükségletek kielégítését ahol a gyermekek tisztálkodási eszközei jellel ellátva biztosítják a higiénikus testápolást. Óvodánk torna szobával is rendelkezik, ahol sokféle tornaeszköz, kiegészítő tornaszer maximálisan szolgálja a gyermekek megfelelő testi nevelését.

Az óvodapedagógusok által, a csoportszobában kialakított terek alkalmasak a művészeti tevékenységek lebonyolításához. Esztétikus környezetben tudják befogadni a gyermekek a változatos irodalmi alkotásokat (bábozás, dramatikus játékok, napi mesélések).

A gyermekek nyugodtan rajzolhatnak, barkácsolhatnak, festhetnek és mindent megtalálnak, amelyek a vizuális, téri alkotáshoz szükségesek. Ezek az eszközök a gyermekek számára mindig elérhető helyen találhatóak meg.

A csoportszobákban kialakított helye van a tapasztalatszerző, élményszerző séták alkalmával gyűjtött "kincseknek", a gyermekek és a szülők közös gyűjtő munkájából származó eszközöknek.

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végén:

- A gyermek ismeri:
  - a kulturális étkezés szabályait,
  - a helyes öltözködés sorrendjét,
  - a testedzés, a szabad mozgásos lehetőségeit,
  - az alvás szokásait és az eszközök használatának módját,
  - a közvetlen környezetének rendjét, ápolását és védelmét,
  - a szokásokat megerősítő, segítő vizuális jelek jelentés tartalmát.
- A gyermek képes:
  - önállóan, igényesen ellátni az egészségügyi teendőit,
  - vigyáz és rendben tartja az egészséges életmódhoz szükséges eszközöket,
  - önállóan annyi ételt szed, amennyit el tud fogyasztani,
  - a hőmérsékletnek megfelelően önállóan tud öltözködni,
  - eligazodik, önmagát kontrollálja az egészségügyi szokásokat mutató vizuális jelek segítségével,
  - gondozza, védi, alakítja, szépíti környezetét.

- A gyermek attitűdjére jellemző, hogy:
  - igényelje a gondozottságot, ápoltságot,
  - örül, ha igényesen elvégzi a gondozási feladatait,
  - észreveszi és elmondja érzéseit a környezete tisztaságával, ápoltságával kapcsolatban,
  - szereti, védi és érdeklődik a közvetlen természeti, társadalmi környezete iránt.

4.2. A BALESET – MEGELŐZÉS ÉS ELSŐSEGÉLY NYÚJTÁSA

Az óvodás korú gyermekeknek életkori sajátosságából fakadóan még nem alakult ki veszélyérzete, ezért a mi feladatunk testi épségük megőrzése és figyelmük ráirányítása a környezet veszélyeire. Az óvoda berendezései, eszközei csak a baleset megelőzés szempontjai alapján történt vizsgálat után kerülnek használatba, állapotuk folyamatosan ellenőrzésre kerül, ez az udvari eszközök esetében szakértői felülvizsgálattal egészül ki. Az óvodapedagógus és az óvoda valamennyi dolgozója a balesetek elkerülése érdekében a gyermekek által használt tárgyakat, eszközöket fokozott odafigyeléssel kezeli, szükség esetén kezdeményezi javításukat, cseréjüket, használatból történő kivonásukat. A gyermekek megtanulják, hogy egy-egy hétköznapi tárgy (pl.: bicikli, mászóka, autó, gyógyszer) milyen veszélyforrásokat hordoz magával, illetve mire érdemes odafigyelniük a balesetek megelőzése érdekében.

Az óvoda házirendjében vannak meghatározva azok az óvó, védő előírások, amelyeket a gyermekeknek és szüleiknek az óvodában való tartózkodás során be kell tartaniuk. A szülők tájékoztatása a házirendben található biztonsági előírásokról is fontos információkat tartalmaz. A gyermekbalesetek megelőzése érdekében, illetve bekövetkeztekor ellátandó feladatok az Szervezeti és Működési Szabályzatban kerültek rögzítésre. Elsősegély doboz a földszinten az óvodatitkár irodájában, a felső szinten az orvosi, elkülönítő szobában található. Az óvoda orvosa, fogorvosa, védőnője gondoskodik a gyermekek szükségletinek ellátásáról (a szülők bevonásával).

Feladataink:

- Figyelemmel kísérjük a gyermek egészségi állapotát, kiemelt figyelmet fordítunk az egészségügyi problémákkal küzdő gyermekekre.
- A betegségmegelőzésre törekvés (megfelelő réteges öltözködés, csoportszobák szellőztetése, napoztatás, megfelelő étkeztetés biztosítása, többszöri kézmosás stb.).
- A gyermekekkel - az óvodai nevelési év, valamint- szükség szerint, a tevékenységek, kirándulás stb. előtt ismertetni kell a védő-óvó előírásokat.

- Az óvó, védő előírásokat a gyermekek életkorának és fejlettségi szintjének megfelelően kell ismertetni.
- Különösen az udvari, vagy játszótéri játékoknál, sétán, kiránduláson felhívjuk a gyermekek figyelmét a helyes eszközhasználatra, a viselkedés szabályaira.
- Egészségvédő készségek kialakítása, gyakorlása, ellenőrzése és folyamatos korrekciója.
- Az ismertetés ténye a csoportnaplóba kerül dokumentálásra.
- A nevelési-oktatási intézményben bekövetkezett tanuló- és gyermekbaleseteket nyilván kell tartani. A nyolc napon túl gyógyuló sérüléssel járó gyermekbaleseteket ki kell vizsgálni.

4.3. AZ ÉRZELMI, ERKÖLCSI ÉS AZ ÉRTÉKORIENTÁLT KÖZÖSSÉGI NEVELÉS

Célja:

- A gyermek egyéni szükségleteinek kielégítése tulajdonságainak, képességeinek kibontakoztatása a közösségen belül, a csoport normáinak tiszteletben tartásával.
- Érzelmi biztonság, állandó értékrendű, derűs, kiegyensúlyozott szeretet és a helyes légkör megteremtése.

Az óvodapedagógus feladatai:

- Szeretetteljes légkör biztosítása annak érdekében, hogy a gyermekeket az óvodába lépéskor kedvező érzelmi hatások ériék.
- Az óvoda alkalmazottai és a gyermek, valamint az alkalmazottak közötti kapcsolat pozitív attitűdjének, érzelmi töltésének megteremtése.
- A különleges bánásmódot igénylő gyermekek integrálása közösségbe, a családdal és a szakemberekkel együttműködve.
- A gyermekek erkölcsi, szociális érzékenységének fejlődésének, én tudatuk alakulásának segítése, teret engedve önkifejező törekvéseiknek.
- Az óvodapedagógus nevelje a gyermeket annak elfogadására, megértésére, hogy az emberek különböznek egymástól.
- A szociális tanulásban rejlő lehetőségekre építve helyes viselkedési normák, mintaként szolgáló cselekvések, kommunikáció, együttműködési képesség kialakítása.
- Közös élményeken alapuló tevékenységek tudatos szervezésével a gyermek- gyermek, a gyermek- felnőtt közötti kapcsolat fejlődésének elősegítése.

- A gyermek erkölcsi tulajdonságainak (együttérzés, segítőkészség, önzetlenség, figyelmesség), akaratának (ezen belül önállóságának, önfegyelmének, kitartásának, feladattudatának, szabálytudatának) és normarendszerének megalapozása.

A következetes nevelés alkalmazása, annak tudatosítása, hogy a viselkedés a cselekvés változtatható. Az óvodapedagógus nem a gyermeket minősíti, hanem a cselekvést. A család és az óvoda közös nevelési értékrendjének alakítása, érzelmi biztonságot nyújtó, szeretet teljes családi légkör megteremtése. A befogadástól az óvodáskor végéig az óvodapedagógus érzelmi biztonságot nyújtó szeretettel teljes, derűs, családi légkört alakít ki. Az óvodában, az óvoda dolgozói folyamatos minta- és modelladása, a közös és állandó értékrenddel biztosítják a gyermekek érzelmi védettségét, biztonságát, szeretet és társ igényét. Az otthonosság érzését elősegítik azzal, hogy minden gyermeknek a tároló helye biztosítja, hogy a saját kincseit beteheti, önállóan gondozhatja, kezelheti.

A BEFOGADÁS IDŐSZAKA

Első napon a gyermek a szülővel együtt ismerkedik az óvodával /1-2 óra /. Megnézhetik a csoportszobát, öltözőt, mosdót, megismerkedhetnek az udvarrészszel és az udvari játékokkal. /9.00-11 00-ig/.

Második napon igény szerint / 2 óra / a szülő nélkül marad a gyermek az óvodában /9.00-11.00-ig/.

Harmadik, negyedik napon már egy teljes délelőttöt /8.00-12.30-ig/ tölt a gyermek az óvodában.

A beszoktatás második hetétől lehetőség van arra — a szülők igényének megfelelően -, hogy a gyermek az óvodában aludjon.

Bölcsődéből érkezőknél ez a folyamat másképpen alakul, mivel ők már közösségből érkeznek, illetve már hozzászoktak a szülőtől való elváláshoz.

Ők az első és második napon, a kisgyermeknevelők kíséretével, teljes délelőttöt tölthetnek az óvodában, amikor megismerkednek az új környezettel és a felnőttekkel.

Harmadik napon már itt alhatnak az óvodában.

Különbségek lehetnek azoknál a gyermekeknél is, akik otthonról érkeznek, mivel nem mindenki egyformán éli meg a szülőtől való elválást, az új környezethez való alkalmazkodást. Ezt igyekszünk rugalmasan kezelni, figyelembe véve a gyermekek egyéni sajátosságait.

Lehetőség van arra, hogy otthonról kedves játékot, plüss, vagy valamilyen számára fontos tárgyat magával hozzon. Ez érzelmi biztonságot nyújt, a nap folyamán bármikor előveheti, magánál tarthatja, megkönnyíti a szülőtől való elválást.

A befogadás időszaka meghatározza a gyermekek az óvodához kialakuló érzelmi kötődését, mivel a gyermekek más-más érzelmekkel fogadják az óvodát, ezért jelentős az első óvodásnapok élménye, emléke. Ezt az időszakot rendkívül gondosan tervezzük meg, amibe bevonjuk a szülőket is. A szülők első szülői értekezletén, augusztusban beszéljük meg a befogadás rendjét, a család látogatások időpontját, a gyermekek jelét és a főbb tudnivalókat.

Ezt követően, a megbeszélt időpontokban meglátogatjuk otthonaikban a leendő óvodásokat, ahol a szülők beleegyezésével kitöltjük az anamnézis lapot, amely alapján, nyomon követhetjük a gyermekek testi-és lelki fejlődését és megismerjük a gyermekek otthoni szokásait. A befogadási időszak szeptember elsejétől kezdődik. Ettől a naptól kezdve a befogadás végéig mindkét óvodapedagógus és a dajka az egész nap folyamán jelen van. Az óvodapedagógusok lehetőséget adnak ahhoz, hogy a gyermekek szüleikkel együtt ismerjék meg az óvodát. A szülők jelenléte a gyermekeknek biztonságot ad az új környezet elfogadásához. Ugyanakkor a szülők megismerik az óvoda belső életét, a gyermekek napirendjét, tevékenységi szokásait, a sok érdekes játék mellett a mesével, ölbeli játékokkal, mondókákkal kedveskedünk a gyermekeknek. Az idősebb óvodások is segíthetnek a gyermekek befogadásában: mesedramatizálással, énekes játékkal, verseléssel, közös játékkal. A gyermekek már a befogadás ideje alatt a tervezett szokásoknak megfelelően végzik a mindennapi tevékenységet, amit sok-sok érzelmi megerősítéssel, játékos módszerrel gyakoroltatunk, természetesen szem előtt tartva a gyermekek egyéni képességeit, tempóját és az otthonról hozott szokásait. Az 5-6-7 éves gyermekek segítenek a kiscsoportosok öltöztetésében gyengédséggel és szeretettel körülvéve őket.

Az újonnan és az év közben érkező gyermekek befogadása nagyfokú körültekintést, gyöngédséget, megértést, türelmet igényel. A befogadást, visszafogadást a csoport két pedagógusa a dajkával együtt gondosan előkészíti, és egyeztet a szülőkkel ennek menetét. A családlátogatás során a gyermekek megismerkednek az óvodapedagógusokkal, akik átadják a gyermek jelét.

Az óvodapedagógus a reggeli érkezéskor szeretettel fogadja a gyermeket és a nap folyamán is biztosítja számukra a személyes percek, beszélgetést, ölbeli játékokat, testi kontaktus kialakítását. A csoportszobában megérkeztem tábla fogadja a gyermekeket, amelyre a gyermek felteszi a jelét. A gyermekekkel megismertetjük a csoport hagyományait, szokásrendszerét, szimbólumait. A délutáni pihenés alatt az óvodapedagógus a gyermekeket különös szeretettel veszi körül, ennek érdekében megteremt a megfelelő légkört, simogatást, altatódalokat, mesét, zenét, mondókát. A gyermekek elalvását és az otthontól való elszakadását

saját személyes tárgyaik segítik. Az óvodapedagógus sok tevékenységet szervez a kicsik és nagyok együttműködtetésének érdekében.

Az óvoda a gyermek nyitottságára épít, és ahhoz segíti hozzá, hogy megismerje szűkebb és tágabb környezetét, amely a nemzeti identitás tudat, a keresztény kulturális értékek, hazaszeretet és a szülőföldhöz, családhoz való kötődés alapja, hogy rá tudjon csodálkozni a természetben, az emberi környezetben megmutatkozó jóra és szépre, mindazok megbecsülésére.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére:

- A gyermek ismeri az óvodát, társait és a körülette levő felnőtteket.
- Ismerje a közösségi élet szokás- szabályait, köszönést, udvarias megszólítást, megköszönést, tudakozódást, a csoport jelképrendszerét, szimbólumait, hagyományait.
- Ismerje a csoportban kialakított konfliktus kezelés szokásait.
- Tudja a saját képességét és ezt elfogadja.
- A gyermek képes a viselkedés, a helyes szokás szabályainak betartására.
- Felismeri, ha társainak segítségre van szüksége.
- Tud együtt érezni a közösség tagjaival.
- A kialakult konfliktusos helyzetben képes társával egyezkedni, leküzdeni a felmerülő akadályokat, megvigasztalni társát.
- Képes a sikertelenséget elviselni és a sikernek örülni.
- Képes önállóan, szabadon tevékenykedni a csoportszobában, mosdóban, önállóan dönteni, választási lehetőség esetén a rábízott egyéni feladatokat önállóan, a szabályok betartásával megoldani.

A gyermek attitűdjére jellemző, hogy:

- Ragaszkodik óvodájához, a kisebb gyermekekhez és a felnőttekhez, melyet érzelmekben, szavakban, tettekben hoz nyilvánosságra.
- Elfogadja a másképpen fejlődő gyermekeket, értékeli a sajátos nevelési igényű társainak sikeres próbálkozásait.
- Örül a saját és a mások sikereinek.
- Felelősségteljesen végzi a rábízott feladatokat.
- Élvezi, érzi a humoros helyzeteket.
- Boldogan várja az iskolába lépést.

- Igényévé vált a helyes viselkedés szabályainak betartása, egymást is megkérlik a szabályok betartására.
- Tudja saját képességét- külső- belső tulajdonságait, értékeit, azt is meg tudja fogalmazni, ami számára nehezebb tennivaló.

A GYERMEK- GYERMEK, A FELNŐTT-GYERMEK ÉRZELMI TÖLTÉSŰ KAPCSOLATÁNAK KIALAKÍTÁSA, AZ ÉRZELMEKRE ÉPÜLŐ KAPCSOLATTEREMTŐ ÉS MEGTARTÓ KÉPESSÉGEK FORMÁLÁSA, ERŐSÍTÉSE

A gyermekek pozitív kapcsolata csak akkor alakul ki, ha a gyermekek jól érzik magukat a csoportban. Bizalmuk, biztonságuk kialakulását elősegítik az óvodapedagógusok és a gyermekközösségek. Ebben kiemelkedő szerepe van az óvodapedagógusnak, aki irányítója, s egyben társa a gyermekeknek. A jó nevelés alapja a feltétel nélküli szeretet, határokkal együtt. A határokat úgy szükséges megszabni, hogy az adott korosztály meg tudjon felelni az elvárásoknak.

A nevelés akkor lesz hatékony, ha az óvodapedagógus az egész csoport előtt álló feladatokat minden gyermek számára- egyéni sajátosságait figyelembe véve- érthetővé, vonzóvá tudja tenni.

A felnőtt- gyermek kapcsolatában a következő elvek jelenjenek meg:

- A felnőtt próbálja átélni- elsősorban azonosulással követni- a gyermeket.
- Parancsolás helyett igyekezzen kérdezni. (Ezzel elérhető, hogy a gyermekek igénye, akarata, energiája nincs visszafogva, hanem más irányba terelhetővé válik).
- A gyermekek mágikus képzeletét vonja be a pozitív szociális kapcsolatok, szokások kialakításába. (A csoport szeretett bábja ehhez kiváló lehetőség).
- A felnőtt magyarázatában jelenjen meg a dolgok pozitív oldala.
- A felnőtt gyermekek tevékenységéhez biztosítson nagy szabadságot a határok pontos megjelölésével. Többszöri „határátlépésnél” vezessen be konzekvenciát.
- Alakítsa ki a közösségi élet szabályait. Legyen képes nevelési taktikát váltani, ha egymást követően eredménytelennek érzi a befolyásolását.
- A felnőtt segítse a gyermekbarátságok kialakulását, formálja úgy a kis csoportosulásokat, hogy a közösség többi tagjaihoz is kapcsolódjanak.
- A felnőtt nevelje a gyermekek érzésvilágát a kialakult konfliktusok feldolgozása során. A konfliktust feloldó megbeszéléseket kellő figyelemmel, kivárással hallgassa meg,

hogyan véleményt tudjon mondani a történetekről úgy, hogy a gyermekek felelősségérzete erősödjön.

- A felnőtt bátorítson minden gyermeket, hogy a belső elégedettsége, pozitív énképe kialakuljon. A bátorítatlan gyermekek nevelésekor a felnőtt minél többször örüljön a legkisebb elmozdulásának, fejlődésének.
- Az agresszív gyermek ne kapjon figyelmet agresszivitásán keresztül. A negatív viselkedési módot szándékosan mellőzni szükséges.
- A felnőtt-gyermek kommunikációjában világos, egyértelmű, konstruktív megfogalmazás jelenjen meg, a kívánság megnevezésével, az ok kiemelésével. A kapcsolatok erősítését szolgálja a beszélő partner megbecsülése, megértése, a kompromisszumkeresés. Mellőzendő a megbántás, hibáztatás, kritizálás, kioktatás, kiabálás, panaszkodás, prédikálás.
- A gyermekek viselkedéskultúráját fejlessze a felnőttek példája, bátorítása, türelme, bizalomelőlege és az a szemlélete, ami a sikert észreveteti, és a sikertelenséget segít elviselni.
- Tilalom helyett a felnőttek adjanak választási lehetőséget a gyermekeknek, hogy önálló döntéseket hozhassanak, és képessé váljanak a változásra. A felnőtt örömeivel jelezze dicséretét, és csak félelemkeltés nélkül jelölje meg a veszélyeket, problémákat.
- A felnőtt használja fel a humort a szeretetkapcsolat kialakításához. A humor oldhatja a feszültséget és megszünteti a görcsöket.

Fejlődés várható eredménye óvodáskor végén:

- Ragaszkodnak óvodájukhoz, a kisebb gyermekekhez, felnőttekhez. Ezt érzelmekben, szavakban, tettekben hozzák nyilvánosságra.
- A gyermekeknek igényévé válik a helyes viselkedés szokásszabályainak betartása. Egymást is figyelmeztetik, megkérik a szabályok betartására.
- A felnőtt kérése nélkül is segítenek egymásnak, együtt éreznek a közösség tagjaival. A közösségért szívesen dolgoznak, bíznak önmaguk képességeiben.
- Konfliktusos helyzetekben társaikkal egyezkednek.
- Érdeklődnek társaik, barátaik iránt. A csoportba érkező vendégeket szeretettel fogadják.
- Ismerik saját képességüket, tudják értékeiket, de azt is meg tudják fogalmazni, mik a hiányosságaik.
- Érvényesítik kezdeményezőképességüket, kinyilvánítják tartósabb érdeklődésüket.

- Érvényesítik kezdeményezőképességüket, kinyilvánítják tartósabb érdeklődésüket. Igyekeznek legyőzni a felmerülő akadályokat. Éretté válnak az iskolába lépésre.

4.4. AZ ANYANYELV-, ÉRTELMI FEJLESZTÉS ÉS NEVELÉS MEGVALÓSÍTÁSA

Óvodai nevelő tevékenységünk egészében kiemelt jelentőségű az anyanyelv fejlesztése és a kommunikáció különböző formáinak alakítása. A fejlődés felgyorsulásával a gyermekek is egyre nyitottabbak az információk iránt, fogékonyabbak a művészetek, tudományok felé. Modern korunkban meghatározó az értelmi fejlesztésük szempontjából, hogy egyensúlyt teremtsünk a technikák és a humánium között. Az anyanyelvi nevelés valamennyi óvodai tevékenységforma keretében megvalósul, mert a nevelés eszközeinek, és a gyermeki tevékenységrendszernek is tartalmát képezi.

Az óvodában a tanulás folyamatos, jelentős részben utánzásos, spontán tevékenység, amely a teljes személyiség fejlődését, fejlesztését támogatja. Nem szűkül le az ismeretszerzésre, az egész óvodai nap folyamán adódó helyzetekben, természetes és stimulált környezetben, kirándulásokon, az óvodapedagógus által kezdeményezett tevékenységi formákban, szervezeti és időkeretekben valósul meg. A beszéd - mint az önkifejezés fontos eszköze -, igen szorosan kapcsolódik a kommunikációhoz, tágabb értelemben a szocializációhoz, a gondolkodáshoz, ezért feladatunk a szókincs bővítése, szófaji gazdagság megalapozása a sajátos nyelvi formák elsajátítása, az összefüggő beszédre ösztönzés. Nevelőtevékenységünk egészében anyanyelvi nevelésünk ismeretére, megbecsülésére, szeretetére kívánjuk nevelni gyermekeinket. Az anyanyelvét elsajátító gyermeknek a családja után, a mintát az óvodapedagógusok, dajkák, az óvodában dolgozó felnőttek adják. Ezért megnyilatkozásaink, viselkedésünk, bánásmódunk modell értékűek, beszédünk helyes beszédmintául szolgál. A helyes és szép beszéd mélyíti a gyermek érzelmeit, fejleszti esztétikai érzékét, előkészíti őt az irodalmi élmények befogadására.

Célunk:

- A gyermek spontán szerzett tapasztalatainak, ismereteinek rendszerezése, bővítése, különböző tevékenységekben és élethelyzetekben való gyakorlása. Az értelmi képességek (érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás) és kreativitás fejlesztése.
- Valamennyi tevékenységi forma keretén belül az anyanyelvi nevelés megvalósítása, helyes minta- és szabályközvetítéssel.

- Bátran és helyesen, a magyar nyelv ritmusának, hangsúlyozásának, szabályainak megfelelően beszélő, érzelmeiket, gondolataikat kifejezni tudó gyermekek nevelése, akik megfelelő hangerővel, helyesen ejtett hangokkal beszélnek.
- Beszédük legyen érthető, nyelvtanilag helyes, választékos.
- Rendelkezzenek az életkoruknak megfelelő verbális és nonverbális eszköztárral. Ismerjék és alkalmazzák az anyanyelvünk által megkívánt udvariassági formákat.
- A gyermek anyanyelvi kultúrájának fejlesztése, a népszokásokhoz kapcsolódó népi mondókák, rigmusok tovább örökítése.
- Magyarságtudat alakítása, a haza tiszteletére, szeretetére nevelés. Otthonunkhoz, szülőföldünkhöz való kötődés megalapozása.

Feladataink az anyanyelvi nevelés terén:

- Megfigyeljük, felmérjük az óvodába kerülő gyermek beszédállapotát, beszéd és kommunikációs készségét, mivel az anyanyelvi nevelés terén fontos a minél korábbi preventív fejlesztés, a hátrányos helyzet felszámolása iskolás korra.
- Az anyanyelv ismeretére, megbecsülésére, szeretetére nevelés közben a gyermek természetes beszéd és kommunikációs kedvének fenntartása, ösztönzése.
- Kérdéseinkkel is fejlesztjük a gyermekek gondolkodását, beszédre ösztönözzük őket, beszédpéldánkon keresztül megismertetjük őket nyelvünk szépségével, árnyaltságával, a helyes mondatszerkesztéssel.
- Kihasználjuk azokat az alkalmakat, amikor érzelmekről tehetünk megállapítást, így tudatosítjuk a gyermekekben ezen megnyilvánulások jelentését.
- A gyermekek szókincsének gazdagítása.
- Anyanyelvi játékok felhasználása a beszédfejlesztésben, az életkori sajátosságok és a fokozatosság elvének figyelembevételével.
- Felhívjuk a szülők figyelmét a beszélgetéseknek, a beszélgetéssel kísért együttes tevékenységeknek a gyermekek értelmi és érzelmi fejlődését serkentő, a szülő- gyermek kapcsolatot erősítő hatására.
- Figyelemmel kísérjük az óvodába lépéstől kezdve a gyermekek egyéni beszédsajátosságait és beszédfejlődését.
- A nyelvileg gátolt gyermekek esetében az okok feltárása és a fejlődés lehetőségének biztosítása.

A fejlődés várható eredménye óvodáskor végére:

- A beszéd használatára igényesek, örömet jelent számukra a verbális kifejezés.
- Érthetően, folyamatosan, összefüggő mondatokkal képesek kifejezni önmagukat.
- Minden szófajt használnak, különböző mondat szerkezeteket, mondatfajtákat alkotnak.
- Életkoruknak megfelelő tempóban és hangsúllyal tudják kifejezni magukat.
- Megfelelő szókinccsel rendelkeznek, amely lehetővé teszi gondolataik érthető kifejezését.
- Képesek türelmesen végighallgatni társuk mondanivalóját, párbeszédet folytatni.
- Ismerik és használják az udvariassági kifejezéseket.
- Tisztán, artikulálva beszélnek.
- Igénylik a mesét, szívesen mesélnek, báboznak, dramatizálnak.
- Vizuális, auditív, mozgásos érzékelésük, észlelésük, valamint a keresztcsatornák működése koruknak megfelelő.
- Képesek térbeli viszonyokat felismerni, megnevezni.
- Az önkéntelen emlékezeti bevésés és felidézés mellett hangsúlyosabbá válik a szándékos bevésés és felidézés.
- A beszédhelyzetnek megfelelően, jól érthetően, megfelelő hangsúllyal, hanglejtéssel, hangerővel és sebességgel beszélnek, tisztán ejtik a hangokat.
- Bátran szólalnak meg, megfogalmazzák a gondolataikat, érzéseiket. Képesek folyamatos elbeszélésre, próbálkoznak a történetek logikai és időbeli sorrendjének követésével.
- Nonverbális eszközökkel színesítik közléseik tartalmát.
- Képesek párbeszédre, használják a megfelelő beszédfordulatokat.
- Kialakul beszédfigyelmük, kíváncsiak a felnőttek és társaik mondanivalójára, meghallgatják a kérdéseket és válaszolnak rájuk.

Feladataink az értelmi nevelés terén:

- Biztosítjuk a gyermekeknek a változatos tevékenységeket, melyeken keresztül tapasztalatokat szerezhetnek az őket körülvevő természeti és társadalmi környezetről, építve a gyermekek érdeklődésére, kíváncsiságára, mint életkori sajátosságra.
- Olyan helyzeteket teremtünk, lehetőségeket biztosítunk, ahol a gyermekek maguk vizsgálódhatnak, megbeszélhetik a jelenségeket. Elgondolkodtatásra, magyarázat keresésre inspiráljuk őket a világ felfedezése közben.

- Olyan légkört, helyzetet teremtünk, melyben a gyermekek minél többször átélhetik a felfedezés örömét.
- A motivációs helyzeteket jól átgondoljuk, a tevékenységek szervezésénél ügyelünk a gyermekeket ért inger-motiváció megválasztására, megtartására.
- Megismerjük a ránk bízott gyermekek egyéni sajátosságait.
- Követjük, fejlesztjük a gyermekek képességeit, képzetait, gyakoroltatjuk a megismerési funkciókat.
- Tapasztalatokat szerzünk a mozgásfejlettségről, ha szükséges fejlesztjük, (finommozgások, nagymozgások, szem-kéz és szem-láb koordináció, finom motorikus mozgás, térészlelés, a test ismerete jobb-bal irányok).
- A gyermek egyéni fejlesztése, az egyén fejlettségi mutatói szerint.
- Ha szükséges szakemberek segítségét kérjük munkánkhoz (fejlesztőpedagógus, logopédus stb.).

A fejlődés várható eredménye óvodáskor végére:

- Kialakul a gyermek szándékos figyelme, megbízható emlékezete, problémamegoldó gondolkodása.
- Elemi ok-okozati összefüggéseket, rész-egész viszonyát felismeri, tevékenységeiben gyakorolja.
- A jelenségeket globálisan szemléli.
- Síkban jól tájékozódik, ügyel az arányosságra.
- Képes rugalmas tevékenységváltásra, a figyelem megosztására.
- Felelősségtudata, szabálytudata, szabálykövetése kialakul.
- Képes a munkája eredményét előre látni, segítséggel javítja saját tévedéseit, ellenőrzi saját tevékenységét, és törekszik az önértékelésre.
- Jól tájékozódik az őt körülvevő környezetben.
- Tevékenységekben eszközhasználatuk kreatív, önálló.
- Alkotásaikban az egyéni fantáziára utaló jelek megjelennek.
- Élményeiket megjelenítik rajzaikban, szóban meg tudják fogalmazni.
- Megjelenik a tartalmában, terjedelmében fokozatosan növekvő szándékos figyelem. A cselekvő szemléletes és szemléletes képszerű gondolkodás mellett felfedezhető az elemi fogalmi gondolkodás.

Az esztétikai érzelmek alakításának feladatai:

- Az egyéni igényeket is figyelembe vevő esztétikus, higiénikus gondozás elősegítése az esztétikus megjelenés igényének fokozatos kialakítása.
- Harmonikus összerendezett mozgás indirekt gyakorlása segítse elő az esztétikus szép mozdulatok kialakulását.
- Az egészséges esztétikus környezet biztosítása segítse a szépérzék kialakulását.
- Az ízlésformálás jelenjen meg az óvodáink mindennapjaiban, a természetben, tárgy és az emberi környezetben egyaránt.
- Tevékenységekben biztosítsuk a rácsodálkozási élményeket, hogy a gyermekekben erősödjön az élménybefogadó képesség.
- Az esztétikai élmények legyenek alkotói és formálói a gyermekek esztétikai ítéletének
- A gyermekek legyenek képesek a tárgyi, emberi, természeti környezetben észrevenni a szépet és a csúnyát.

5. A PROGRAM AJÁNLOTT NAPIRENDJE

A napi életritmus kialakítása alapvető feltétele a testi-lelki harmónia megteremtésének. Ezért az óvodapedagógus a családdal közösen alakítja ki a gyermekek napirendjét.

Tervezésnél figyelembe vesszük a gyermekek szükségleteit, esztétikus, higiénikus gondozására fordítható időszükségletet. Az egész nap során érvényesül a folyamatosság és a rugalmasság elve.

Az óvodapedagógus teljesíti a gyermekek alapvető igényét, minden gyermekre elegendő időt szentel. Fontos, hogy személyes kapcsolatot vegyen fel a gyermekekkel.

A napirend tájékoztatást nyújt arról, hogy hogyan épülnek egymásra a különböző tevékenységek.

A csoport ajánlott napirendje:

Időtartam	Tevékenység	
7:00 - 7:30	Gyülekező	
7:30 - 9:00	JÁTÉK A CSOPORTSZOBÁBAN	
	Személyes percek	J
	Szabad játék	
8:00 – 8:45	Folyamatos tízórai	Á

9:00 - 10:30	Játékba integrált teendők, tevékenységek Egyéni testápolási teendők Egyéni verselés, együttes mesélés, dramatikus játék tevékenységek Kis létszámú rajzolás, festés, mintázás, kézimunka Csoportos ének-zenei, környezet tevékeny megismerése Képességek fejlesztése, élményszerző tevékenységek	T É K
10:30 - 12:00	JÁTÉK A SZABADBAN Csoportos, környezet tevékeny megismertető élmény- és tapasztalatszerzések, séták Közös énekes játék az udvaron Mindennapi edzés: kocogás, futás egyéni teherbírás szerint	J Á T É K
12:00 - 13:00	Ebéd Testápolási teendők	
13:00 - 16:00	Pihenés, alvás mesével, altatódallal Testápolási tevékenységek Uzsonna	
14:15 - 15:00	TEHETSÉGMŰHELYEK Kis létszámú, differenciált tehetséggondozó műhelyek megtartása <ul style="list-style-type: none"> • Néptánc • Ovi-foci • Ovi-jóga • Gyermekhuszár- és Tüzér Bandérium • Hittan 	

6. A PROGRAM TEVÉKENYSÉGKERETE

6.1. HAGYOMÁNYŐRZÉS, NÉPSZOKÁSOK

Célunk:

- A gyermekek fejlődésének elősegítése a néphagyomány – ápolás gazdag eszközzelrendszerével.

Feladatunk:

- A néphagyomány őrzése.
- A népi kultúra megismertetése, ápolása.
- Lakóhelyünk hagyományainak, szokásainak megismertetése.

Ez a program a hagyományőrzést, a népi kultúra ápolását az óvodapedagógusok feladatának tekinti. Az óvodapedagógus beépíti a gyermekek nevelésébe mindazon értékeket, amelyeket a környezet megőrzött, vagy a folklór az óvodások számára megőrzésre érdemesnek tart. Megteremtjük azt a miliőt, amelyben az óvodába lépés első pillanatától a nevelés szerves részeként van jelen a hagyományápolás.

Az óvodapedagógus ismer sok népi játékot, népmesét, népdalt.

Minden jeles napot egy hosszabb előkészület vezet be, amelyhez az óvodapedagógus a gyermekek kíváncsiságát kielégítve folyamatosan biztosítja a változatos tevékenységet. Az óvodapedagógus a hagyományápolás tartalmát minden esetben a helyi tradícióknak megfelelően variálja.

A hagyományok ápolása közben történő együtt játszás, együtt munkálkodás, tervezgetés örömtelivé, izgalmassá teszi a várakozás időszakát. Maga az ünnep külsőségeivel együtt sem lesz merev, erőltetett, hanem vidám hangulatú, felszabadult együtt játszás. Így az óvodapedagógusok, a szülők több szerepet vállalhatnak, hogy a gyermekeknek igazi élményt jelentsenek ezek a jeles napok.

6.2. JELES NAPOK

Az őszi jeles napjai	
Őszi ovigaléria megnyitó	Szeptember eleje
Szent Mihály napja	Szeptember 29.
Népmese napja	Szeptember 30.
Szüret	Szeptember utolsó két hete
Őszi ovikoncert	November vége
Tél jeles napjai	
Téli ovigaléria megnyitó	November eleje
Advent	November 30. utáni első vasárnaptól, a negyedik vasárnapig
Mikulásvárás	December 6.
Karácsonyvárás	Advent első napjától december 24-ig
Farsang	Vízkeresztől hamvazószerdáig
Téli ovikoncert	Február utolsó hete
Tavaszi jeles napjai	

Tavaszi ovigaléria megnyitó	Március első hete
Húsvét	Tavaszi napéjegyenlőség utáni holdtöltésre következő vasárnap
Május eleje	Május 1.
Pünkösd	Húsvét után 50. napon
Tavaszi ovikoncert	Május utolsó hete

ŐSZ JELES NAPJAI:

Szent Mihály napja: Mihály napi vásár

- A csoportok névesúfolókat, vásári kikiáltókat, rigmusokat tanulnak. Vásárfiát készítenek, egyszerű népi játékokat játszanak. Részt vesznek a vásári forgatagban. Ismerkedhetnek a népi hangszerekkel, népzenevel.
- A nagyobbak segítséggel rendezik be a vásár helyszínét, árulják portékáikat.
- Szüleikkel együtt vegyenek részt a Szent Mihály napi vásár forgatagban.

Népmese napja

- A magyar népmese értékeinek hangsúlyozása.
- Az óvodapedagógusok egy kiválasztott népmesét feldolgozva (bábozás, dramatizálás) előadnak az óvodába járó gyermekeknek.

Szüret

- A 3-4 éves gyermekek éneket hallgatnak almáról, szőlőről, szüretéről. Szemezgetik a szőlőt, megkóstolják a mustot.
- A 4-5 éves óvodások egyszerűbb énekes játékokat ismernek meg, gyűjtik, válogatják az őszi gyümölcsöket. A szőlő szemezése és a kóstolgatás mellett népzenei próbálgatják a táncos mozdulatokat.
- Az 5-6-7 évesek megszervezik a szüretet óvodapedagógusaik segítségével. Szemezik, préselik a szőlőt. A szürethez kapcsolódóan verset, mondókát, dalos játékot tanulnak.
- Szüretelést kezdeményeznek az óvodapedagógusok a családoknál.
- Aktív részesei a mulatságnak: táncolnak, énekelnek, szüreti népi játékot játszanak.

TÉL JELES NAPJAI:**Advent**

- **Az adventi gyertyagyújtás napjai:** aktuális adventnek megfelelően pénteki napokon.
  - A gyertyagyújtásra ünnepi műsorral készülnek a csoportok.
  - A gyermekek megismerkednek az advent jelképeivel: koszorú, naptár.
  - Karácsonyi hangulatteremtés koszorúkészítéssel, mézeskalácssütéssel.
  - Adventi vásárt szervezünk, melynek a gyermekek aktív résztvevői.
- **Borbála nap:** december 4.
  - Borbála napon vízbe tett cseresznyeágot folyamatosan figyelemmel kísérünk.
- **Mikulás:** december 6.
  - Mikulás versek, dalok tanulása.
  - Rövid dalt, mondókát vagy verset tanulnak a Mikulást várva.
- **Luca nap:** december 13.
  - Luca búzát ültetünk, melyet folyamatosan figyelemmel kísérünk.

Karácsonyvárás

- Minden csoport a korcsoportjának megfelelő énekkel és verssel készül a közelgő ünnepre; olyan verseket és énekeket kell alternatívaként felajánlani a gyermekeknek, amely az életkori és egyéni sajátosságoknak megfelel, és a gyermek oly mértékben lesz képes elsajátítani, hogy a családi körben megrendezett ünnep keretei közt egyedül is el tudja mondani, énekelni – az óvodapedagógus segítsége nélkül.
- A csoportok *jelképes* ajándékot készítenek (a gyermekek életkori és egyéni sajátosságainak figyelembevételével), amivel a szüleiket, testvéreiket ajándékozzák meg otthon szentestén.
- Óvodai karácsony – nyitott rendezvény.

Farsang

- Jelmezbe öltöznek, utánozzák az óvodapedagógus táncos mozdulatait. Részt vesznek farsangi játékokban, dalt, vagy mondókát tanulnak. Tréfás mesét, éneket, verseket hallgatnak. A csoportszoba feldíszítésében, átrendezésében, maszkjuk elkészítésében segítenek.
- Közös farsangi mulatság az óvoda aulájában, a csoportok részvételével.

TAVASZ JELES NAPJAI:**Húsvét:**

- Az első tavaszi napéjegyenlőség utáni holdtöltére következő vasárnap.
- Ismerkednek és gyakorolják a néphagyományt, locsolóverset tanulnak, tojástartást festenek, locsolkodnak az óvodapedagógusok segítségével.
- Csoportok díszítése.
- Családi sportnapot délután tartunk.

Pünkösd:

- A pünkösdről hallgassanak mondókákat, óvodás énekeket, nézzenek olyan képeket, amelyek a pünkösdölést bemutatják.

A néphagyományok tartalma az egyes tevékenységekben	
Vers, mese, dramatikus játék	Ölbeli játékok, mondókák, népmesék, szólások, közmondások, rigmusok, névcsúfolók, találós kérdések
Ének – zene, énekes játékok, gyermektánc, zenehallgatás	Mondókák, énekes gyermekjátékok, gyermektáncok, népdalok, hangszeres népzene
Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka	Tárgykészítő népi játékok, sodrások, fonások, szövések, gyöngyfűzés, agyagozás, mézeskalács – sütés, nemezelés
Mozgás, mozgásos játékok	Ügyességi és sportjátékok
Környezet tevékeny megismertetése	Időjósítások gyűjtése a jeles napokhoz

6.3. ÉVSZAKNYITÓ OVIGALÉRIA

Az Ovigalériáért felelős óvodapedagógusok a nevelési évet megelőző hónapokban felkeresik a Fonyódon élő művészeket, az óvodánkba járó gyermekek művész szüleit, nagyszülőket és megtervezik az **Ovigaléria időpontjait**. Az Évszaknyitó Ovigalérián az óvodába járó gyermekek vesznek részt. A szervezési feladatok elvégzését a megbízott csoportok óvodapedagógusai, a gyermekek és a dajka nénik végzik, oly módon, hogy nevelési év elején egyeztetnek az óvodapedagógus kollégákkal.

Élmény- és tapasztalatszerzés megnevezése	Felelős (csoport)
A művész felkérése.	Ovigaléria-felelősök
A kinyomtatott meghívók szétosztása a csoportoknak	Megbízott csoportok 5-6-7 éves gyermekei
Ajándék vásárlása, készítése, csomagolása. Ajándék átadása a művész számára.	Megbízott csoport óvodapedagógusai Megbízott csoportok 5-6-7 éves gyermekei
Szeretetüzenet készítése a művész számára.	Megbízott csoport óvodapedagógusa
A meghívók kifüggesztése a faliújságokra.	Minden csoport a saját öltözőjében a központi faliújságra helyezi
Az előző kiállítás leszedése, a galéria takarítása. A galéria újbóli berendezése.	Megbízott csoportok óvodapedagógusai és a gyermekek
A megnyitó napján a padok elhelyezése az aulában és a kézműves foglalkozás helyszínének berendezése.	Megbízott csoportok óvodapedagógusai a gyermekek és a dajka nénik
A művész fogadása, köszöntése énekkel, verssel.	Csoportonként a gyermekek
A művész megajándékozása	Megbízott csoportok gyermekei
A megnyitó és a kézműves foglalkozás helyszínének rendbe tétele.	Megbízott csoportok
	Megbízott csoport óvodapedagógusai, a gyermekek és a dajka nénik

6.4. ÉVSZAKZÁRÓ KONCERT

Az Évszakzáró koncert-felelős óvodapedagógus a nevelési évet megelőző hónapokban egyeztet a Fonyódon élő művészekkel, kórusokkal, az óvodánkba járó gyermekek művész szüleivel, nagyszülőkkel. Megtervezik a koncertek időpontjait és az **évszak lezárásához** legjobban illeszthető zenei témát, és a megszólaltatott hangszereket. **Az Évszakzáró koncerten az óvoda összes gyermeke részt vesz.**

A szervezési feladatok elvégzését megosztják az összes csoport között oly módon, hogy nevelési év elején egyeztetnek az óvodapedagógus kollégákkal.

Élmény- és tapasztalatszerzés megnevezése	Felelős (csoport)
A művész/művészek felkérése.	Évszakzáró koncert-felelős
A kinyomtatott meghívók szétosztása a csoportoknak	Megbízott óvodai csoportok évszakonként váltakozva
Ajándék vásárlása, készítése, csomagolása. Ajándék átadása a művész/művészek számára.	Megbízott óvodai csoportok évszakonként váltakozva
Szeretetüzenet készítése a művész/művészek számára.	Megbízott csoport óvodapedagógusa
A meghívók kifüggesztése a faliújságokra.	Minden csoport a saját öltözőjében a központi faliújságra helyezi
A koncert napján a padok elhelyezése az aulában és a koncert helyszínének berendezése.	Dajka nénik
A művész/művészek fogadása, köszöntése énekkel, verssel.	Megbízott óvodai csoportok
A koncert helyszínének rendbe tétele.	Megbízott óvodai csoportok, dajka nénik

6.5. HAGYOMÁNYOS ÜNNEPEINK ÉS RENDEZVÉNYEINK

Őszi rendezvényeink	
Tök jó nap!	október első hete
Márton nap	november 11.
Téli rendezvényeink	
Betlehemezés	
Szülők bálja- Rózsa-bál	január utolsó hete
Tavaszi rendezvényeink	
Március 15.	
Víz világnapja	március 22.
Föld napja	április 22.
Népviselő napja	április 24.
Anyák napja	május első –második hete
Madarak és fák napja	május 10.
Gyermeknap	május utolsó hete
Májusfa kitáncolás	május vége, gyereknap
Évzáró kerti mulatság, Apák napja	május utolsó, június első hete
Iskolába készülő nagycsoportosok búcsúztatása	június első hete
Kirándulások	június első hete

Őszi rendezvényeink:**Tök jó nap!**

- Beszélgetés a helyi „Tök jó nap!”-ok szokásairól.
- Hirdessünk tökgyűjtést, készítsünk töklámpást, tegyünk bele mécsest és az elkészített műveket az óvodai és a városi „Tök jó nap!” keretein belül állítsuk ki.
- Süssünk sütőtököt!

Márton nap

- Minden gyermek részére kis lámpásokat készítünk, amelyeket a gyermekek hazavihetnek az ünnep után.

Márton nap

- Minden gyermek részére kis lámpásokat készítünk, amelyeket a gyermekek hazavihetnek az ünnep után.
- Az óvoda bejárataihoz is lámpásokat helyezünk, és persze a nagyméretű lúd sem maradhat el. Énekekkel, mondókákkal készülünk az ünnepre, melyet csoportok projekt módszerrel dolgoznak fel.
- Az óvodapedagógusok ismertetik ennek a napnak a jelentőségét, eredetét.
- A meggyújtott kis lámpácskákkal, énekelve körbe sétáljuk a szülőkkel közösen a Katolikus templomot, ahol táncházat rendezünk.
- A néphagyományhoz kapcsolódóan libazsíros kenyérrel és teával látjuk vendégül a családokat.
- A településen szép látványt nyújt a lámpásokkal hazafelé ballagó gyermekek serege.

Téli rendezvényeink:**Betlehemezés**

- Nézegessünk képeskönyveket a Betlehemi királyokról, és meséljük el a történetet.
- Betlehemi történet dramatizálása az óvodai karácsonyi ünnepély keretein belül, bemutatása az óvoda többi csoportjának.
- Megfelelő jelmezek, kellékek biztosítása a magas szintű művészi élmény nyújtásához, a közös élményekkel teli délelőttől.
- A már hagyománnyá vált városi karácsonyi ünnepségen, az óvoda karácsonyi ünnepén és az Alapszolgáltatási Központ időseinek a dramatizált játék előadása.

Szülők Bálja – Rózsa bál

- Évente megrendezésre kerül a Fonyódi Óvodáért Közhasznú Alapítványi bálja, amellyel az óvoda anyagi, tárgyi lehetőségeinek kibővítésére, továbbá közösségépítésre ad lehetőséget.

Tavaszi rendezvényeink:**Március 15.**

- Az óvodapedagógusok élmény-és tapasztalatszerző sétákat szerveznek.
- A csoportok nemzeti színbe burkolóznak.
- Gyűjtünk képeket, könyveket, verseket, március 15-éről szóló zenei alkotásokat, amelyek az ünnepre emlékeztetnek.

- Az óvodapedagógusok felkészülnek az ünnepet méltató március 15.-ére versekkel, énekekkel, melyeket a gyermekek az ünnepi napon mondanak el. A közeli emlékhely felkeresése.

A víz világnapja

- Elsődleges feladatunk a gyermekek figyelmét felhívni a víz védelmére, a takarékoskodás fontosságára.
- Könyveket, képeket nézegetve csodálhatják meg a Földön előforduló vizeket, azok élővilágát. Meséinket, verseinket, játékaikat, barkácsolásainkat a vízhez kapcsolódó tartalommal töltjük meg. A játékokkal, kísérletekkel próbáljuk meg érzékelteni azt, hogy a víz minden területen nélkülözhetetlen. Törekszünk arra, hogy a gyermekek életkoruknak megfelelően minél több tapasztalatot szerezzenek a vízzel kapcsolatban.
- Séta a Balaton partra. Beszélgetés a víz élővilágáról, a Balaton védelméről.
- A víz világnapja alkalmából, házi kiállítás rendezése a gyermekek műveiből, az aulában.

A Föld napja

- Megelőző napokban már beszélgetünk a Földről (bolygó, levegő, fény stb.). Földünk védelméről, beszélgetünk a környezetszennyezésről, és arról is, hogy hogyan óvhatjuk meg bolygónkat.
- Beszélgetünk a szelektív hulladékgyűjtés fontosságáról, elsétálunk a kupakgyűjtő szívhez és belehelyezzük a gyermekek által gyűjtött kupakokat.
- Magas ágyásokba veteményezés, ültetés és a növények ápolása, gondozása.

Népviselet napja április 24.

- A tehetséggondozó foglalkozásként működő népi gyermekjáték alkalmaihoz kapcsolódva e napon kiállítást szervezünk az aulában.
- Kérjük a gyermekeket és a pedagógusokat, aki teheti, öltözzön népviseletbe, vagy jelenítsen meg egy részletet a ruházatán (szoknya, mellény, blúz, ing, vagy csak egy pántlika) és vegye fel egy mai ruhával kombinálva.

Anyák napja - május első és második hete

- Csoportok ünnepi alkalomra való díszítése.
- Édesanyáknak, nagymamáknak ajándék készítése.
- Ünnepség az édesanyák, nagymamák részére csoportonként.

Madarak és fák napja

- Felhívjuk a gyermekek figyelmét a fák fontosságára, a madarak védelmének feladatára. Sok témát kínál az alkalom, a természet megismerésétől, az egyes fajok jellegzetességeinek tudatosításán át, a természetvédelem körébe tartozó tevékenységek népszerűsítéséig.
- Megbeszéljük, a madarak és fák általános jellemzőit, miért fontosak az ember számára, hogyan tudjuk védeni őket.
- Séta a közeli erdőbe, ahol játékos vetélkedőt szerveznek az óvodapedagógusok a csoportoknak.

Gyermeknap

- Szabadtéri programok szervezése: homokvár építés, fagyizás, csillámtetoválás, stb.
- Mozgásos vetélkedők a gyermekek szüleivel közösen.
- Nyílt délután, a gyermekek családjainak fogadása, a gyermekeknek számos érdekes program szervezése.

Májusfa állítás-kitáncolás

- Beszélgessünk a naphoz kapcsolódó hagyományokról (udvarlás, tavaszi újjászületés).
- A fiúk segítségével állítjuk fel a májusfát, melyet krepp papír csíkokkal, színes selyemszalagokkal díszítünk.
- Az óvodai gyermeknap keretein belül, az óvoda minden csoportja együtt körjátékozik, énekel, táncol a fa körül.

Évzáró kerti mulatság, Apák napja: május utolsó– június első hete

- Közösen elénekeljük, eljátsszuk az év közben tanult dalos játékokat, elbúcsúztatjuk az iskolába induló nagycsoportosokat, a családokat megvendégeljük.
- Édesapákat köszöntjük egy-egy verssel, énekkel. Édesapáknak készített ajándékok átadása.

Ballagás, az iskolába készülő nagycsoportosok búcsúztatása: június első hete

- Közösen, ünnepi keretek között köszönünk el az iskolába menő gyermekektől.

Kirándulások

- Iskolába készülő nagycsoportosok részére az Alapítvány által támogatott kirándulás.
- Csoportos kirándulás az óvodapedagógusok által szervezve.

- Sétahajózás a Balatonon.

Az óvodapedagógusok a módszertani szabadságukkal, saját ötleteikkel élve emlékeznek meg a kiemelt napokról.

7. A PROGRAM TEVÉKENYSÉGI FORMÁI

7.1. JÁTÉK, JÁTÉKBA INTEGRÁLT TANULÁS

A játék a kisgyermekkor legfontosabb és legfejlesztőbb tevékenysége, s így az óvodai nevelés leghatékonyabb eszköze. A játék – szabad képzettársításokat követő szabad játékfolyamat – a kisgyermek elemi, pszichikus szükséglete, melynek minden nap, visszatérő módon, hosszantartóan és lehetőleg zavartalanul ki kell elégülnie.

„A kisgyermek a külvilágból és saját belső világából származó tagolatlan benyomásait játékában tagolja. Így válik a játék kiemelt jelentőségű, tájékozódó tevékenységgé.” – írja Az Óvodai nevelés országos alapprogramja.

A tevékenység célja:

- A gyermekek szabad képzeletének elősegítése.
- Egyéni vágyaik és ötleteik kibontakoztatása.
- Élmények eljátszásával a belső feszültségek oldása.
- A gyermek szabad játékválasztásának a tiszteletben tartása.
- A gyermek személyiségfejlesztésének és képességfejlesztésnek a megvalósítása.

Az óvodapedagógus feladatai:

- A játékhoz szükséges feltételek biztosítása. (megfelelő hely, légkör, idő, eszköz)
- A 3-6-7 éves korban megjelenő játékfajták, s azok tartalmának, minőségének gazdagítása a gyermekek egyéni sajátosságainak figyelembevételével.
- A gyermekek beszédkésztségének és társas kapcsolatainak fejlesztése a játékszituációkban.
- Az óvodapedagógus játéksegítő, játékirányító metódusainak alkalmazása.

A játékhoz szükséges feltételek biztosítása: Megfelelő légkör biztosítása:

Az óvodapedagógus a játékhoz szükséges nyugodt, bizalmat sugárzó és biztonságot nyújtó légkör kialakítására és fenntartására törekszik, amelyben a gyermek jól érzi magát.

A gyermekek szabadon dönthetnek abban, hogy kivel játszanak, milyen játékot választanak, milyen témát dolgoznak fel, milyen eszközzel jelenítik meg azt, milyen helyet választanak, és mennyi ideig tart a játékuk. Az alkotó légkört tovább fokozhatja a kellő időben nyújtott segítség, megerősítés, ötlet.

A csoportban csak annyi szabályt vezetünk be, ami segíti a nyugodt, rugalmas, oldott légkör fenntartását, az alkotó cselekvést, a sokféle manipulációt, az elképzelések valóra váltását.

A különböző típusú játékokhoz szükséges hely biztosítása:

A különböző típusú játékokhoz szükséges helyet a gyermekek szükség szerint önállóan, vagy amíg erre nem képesek, az óvodapedagógus segítségével alakítják ki. A csoportszobákban helyet kapnak a variálható és elkülönített kuckók.

A programban – jelentős szerepe miatt – kiemelkedik a különösen esztétikus és meghitt mesesarok, amely egyúttal a dramatikus játék és bábozás helye.

Az intellektuális érzelmeket kiváltó tapasztalatszerzések során összegyűjtött tárgyakat, terméseket, növényeket, képeket a kincseket őrző sarokban helyezünk el, amit a gyermekek alakítanak ki, és rendeznek különböző szempontok alapján.

A rajzolásnak, festésnek, szövésnek, tárgykészítő népi játékoknak állandó helye van, s az ehhez szükséges kellékek, anyagok, eszközök mindegyik játékidőben a gyermekek rendelkezésére állnak.

A gyermekek játéktere lényegesen megnövekedik az udvaron, ezért arra ösztönözzük őket, hogy minél több nagymozgásos tevékenységet folytassanak.

A játékhoz szükséges idő:

A játékhoz szükséges időt a folyamatos napirend, a játékba integrált tanulásfelfogás jól segíti.

A játék folyamatában az óvodapedagógus tudatos jelenlétével biztosítja az élményszerű, elmélyült gyermeki játék kibontakozását. Mindezt a szükség és igény szerinti együtt játszásával, támogató, ösztönző magatartásával éri el. Előtérbe helyezi a szabad játék

túlsúlyának érvényesülését. Törekszik arra, hogy minél több időt töltsenek gyermekeink az udvari játéktevékenységgel.

Játékeszközök biztosítása:

Az óvodapedagógus a játékhoz olyan eszközöket biztosít, amelyek ízlésesek, praktikusak, alkotó készségek kialakulását fejlesztik, színesek, jó minőségűek, ötletesek és elindítják a gyermeki fantáziát. Minden játékfajtaához eszközöket kínál, valamint lehetőséget teremt a gyermekeknek játékeszközök és kellékek készítésére. Az eszközöket a gyermekek számára hozzáférhető módon, biztonságukra figyelve helyezi el. A gyermekek nagymozgását az udvari játékok elégítik ki. Ha az időjárás engedi, az udvaron barkácsolhatnak, rajzolhatnak, festhetnek.

A 3-6-7 ÉVES KORBAN MEGJELENŐ JÁTÉKFAJTÁK, S AZOK TARTALMÁNAK, MINŐSÉGÉNEK ALAKÍTÁSA, GAZDAGÍTÁSA, A GYERMEKEK EGYÉNI IGÉNYEINEK, SAJÁTOSSÁGAINAK FIGYELEMBEVÉTELÉVEL:

A gyermekek játékában keverednek a különböző játékfajták, folytatódik az a manipulálás, amely a játékeszközök rakosgatásában érhető utol, vagyis a **gyakorlójáték**. Ezért módot adunk a gyermekeknek megismerni az eszközök, tárgyak különböző tulajdonságait, mert a véletlen cselekvéshez kapcsolódó „AHA” élmény sokféle felfedezési lehetőséget tartogat számukra. Ez az örömezés ad alapot a cselekvés többszöri megismétléséhez, amely szinte ritmikusan jelentkezik. Ezek a tevékenységek jól fejlesztik a szem-kéz koordinációt, erősen hatnak a laterális dominancia kialakulására.

Az óvodapedagógus érdeklődéssel kíséri a gyermekek halandzsáit. A többszöri ismétléssel elmondott szöveg ritmusa a gyermekekben pozitív érzelmet kelt.

Az udvaron legyen biztosított a gyakorlójáték lehetősége a gyermekeknek. Erre legalkalmasabb a homok, kavics és olyan kisebb-nagyobb tárgy, amelyet a gyermek saját szabályai szerint rakosgathat.

Az óvodapedagógus elősegíti a gyermekek játékának tovább fejlődését. Így már a legkisebbeknél is megjelenik a **szerepjáték**. Az óvodapedagógus szerepeket szervez és vállal, hogy a megformálás mintát adjon a közös cselekvésekhez. A kicsik játékában teret kap a feltételek biztosítása - a papás-mamás játék, a fodrászos, orvosos, kalauzos játék – ezek mindegyike egyszerű mozzanatokat jelenít meg együttlét, együtt mozgás formájában. Az óvodapedagógus engedi, hogy a gyermekek a tereket önállóan is kialakíthassák.

A rendszeres, többször ismétlődő meseélmény igazi táptalaja a **dramatikus játéknak, bábozásnak**. A mesék megelevenítésében részt vesz az óvodapedagógus, modellt ad egy-egy szereplő megformálásához.

Kezdetben minél több kelléket használunk a képzeleti képek megjelenítéséhez, illetve a beleélő képesség, önkifejezés fokozása érdekében.

A bábozás először az óvodapedagógus előadásával jelenik meg az óvodában. A csoportnak kedvenc bábót készítünk, akinek szívesen elmondják sikereiket, örömeiket, bánatukat.

A gyermekek a **konstrukciós játékaikban** minél gyakrabban éljék át az „én készítettem” alkotás örömét, mert ez az érzés további felfedezésre sarkallja. Ennek eredménye lehet a sokféle formájú játékelemből kialakított forma-, szín- és térvariált gazdagság.

A többi játékfajtaához kapcsolódva jelenjen meg a **barkácsolás**, elsősorban az óvodapedagógus által barkácsolt kellékek készítésével, amit a gyermek aktív bevonásával hoz létre. A barkácsolásba érdemes bevonni a szülőket, ezáltal is erősítjük a kapcsolatokat.

Az óvodapedagógus ajánlja fel **szabályjátékot**, amit a gyermekek könnyen elsajátítanak, szabályait betartanak, és szívesen, önállóan is kezdeményeznek. Ilyenek a logikai játékok, társasjátékok, mozgásos, ügyességi játékok, amelyek kiválóan fejlesztik a gyermek matematikai alapképességét.

A gyermekek játékát folyamatosan megfigyelve rengeteg értékes információk birtokába jutunk. Ezért a gyermekek játék közbeni beszédének, viselkedésének, magatartásának, társas kapcsolatainak, mozgásának, értelmi képességeinek nyomon követését a gyermekek személyiségdossierjában, a **Gyermektükörben** rögzítjük.

A gyermekek beszédképességének fejlesztése a játéksituációkban:

A játék számos lehetőséget teremt a kommunikációra, a párbeszéd kialakítására, ezért nagyon sokat beszélgetünk a csoportban. Az óvodapedagógus beszéde modellértékű a gyermek számára a szókapcsolatok, a kommunikáció, a nonverbális jelzések (mimika, gesztus), a beszéd hatáselemeinek (hanglejtés, hangsúly, hangerő, ritmus, dallam, szünet) megfigyelése tekintetében. A hangszínnel, hangerővel bánni tudást leginkább a dramatikus játék segíti. Az óvodapedagógus által kezdeményezett anyanyelvi játékok adnak mintát az artikuláció, szókincs, kifejezőképesség fejlesztéséhez (pl.: hangutánzó játékok, fonémahallás-fejlesztő játékok, légzési technikát segítő játékok, szinonimakereső játékok stb.), ezért ezeket a játékokat nap, mint nap játsszuk.

Az óvodapedagógus játéksegítő, játékirányító metódusainak alkalmazása:

Az óvodapedagógus játéksegítő metódusai szituációtól függőek. A gyermekek nyugodt játéka esetén, vagy ha érezhető, hogy a gyermekek problémamegoldóak, az óvodapedagógus irányítása legyen játékot követő, szemlélő, hagyja a gyermekeket cselekedni. A kiscsoportosok esetében – ha szükség van rá – játékot kezdeményező, modellnyújtó játszótárs. Ebben a játék helyzetben is támogató, engedő és elfogadó. Segít azok játékában, akik kevésbé kreatívak, ötletszegények. Feltételteremtő tevékenysége mellett a szükség és igény szerinti együtt játszással, támogató, motiváló, ösztönző magatartásával, indirekt reakcióival éri el, hogy a játék elmélyült, élményszerű és fejlesztő legyen.

AZ ÓVODAPEDAGÓGUS JÁTÉKSEGÍTŐ, KEZDEMÉNYEZŐ, EGYÜTT JÁTSZÓ, TÁMOGATÓ, SERKENTŐ, ÖSZTÖNZŐ JÁTÉKIRÁNYÍTÓ METÓDUSAINAK ALKALMAZÁSA

Az óvodapedagógus játéksegítő metódusai szituációtól függőek. A gyermekek nyugodt játéka esetén követjük a játék alakulását, szemlélődünk, hagyjuk a gyermekeket szabadon, egyéni elképzeléseik, ötleteik alapján játszani. A kiscsoportosok esetében – ha szükség van rá – játékot kezdeményezünk, modellnyújtó játszótárs. A kevésbé kreatív gyermekeket ötleteinkkel, javaslatainkkal segítjük. A játékba csak abban az esetben avatkozunk direkt módon be, ha a gyermekek durvák egymással, vagy ha veszélyeztetik egymás testi épségét és nyugodt játékát.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére:**A gyermek ismeri:**

- A játéktevékenység csoportban elfogadott szabályait.
- A játékok helyét, a játékok megóvására vonatkozó tudnivalókat.

A gyermek képesek:

- A gyermekek képesek elmélyülten, kitartóan több napon keresztül egyazon játéktémában részt venni.
- Játékukban dominánsan jelentkezik a szimbolikus és szabály játék.
- Az ismert meséket többször dramatizálják, és bábokkal is el tudják játszani.
- Bonyolult építményeket képesek létrehozni.
- Betartják a játékszabályokat.
- Vigyáznak a játékeszközökre.
- Képesek elfogadni játszótársaik elgondolásait, együttműködőek.

A gyermek attitűdjére jellemző, hogy:

- Kíváncsi mások kreatív játéktevékenységére.
- Élvezettel hoz létre bonyolult építményeket, konstrukciókat, és abban tud gyönyörködni.
- Játéktevékenységben együttműködő, segítő, figyelmes társ.
- Interakciója színes, kedves, kulturált és érthető.
- Sokszor jelét adja annak, hogy kijátszotta magát, és boldog a játéktevékenység végén.
- Szüleinek gyakran beszél a játékélményeiről.
- Igénye a több napon keresztül tartó játéktémában való elmélyülés.

7.2. JÁTÉKBA INTEGRÁLT TANULÁS

Az óvodában a tanulás folyamatos, jelentős részben utánzásos, spontán és szervezett tevékenység, amely a teljes személyiség fejlődését, fejlesztését támogatja. Nem szűkül le az ismeretszerzésre, az egész óvodai nap folyamán adódó helyzetekben, természetes és szimulált környezetben, kirándulásokon, az óvodapedagógus által kezdeményezett tevékenységi formákban, szervezeti és időkeretekben valósul meg. A tanulás sok mozgással és játékkal alakítható.

Célunk:

- Az óvodai tanulás elsődleges célja az óvodás gyermek képességeinek fejlesztése, tapasztalatainak bővítése, rendszerezése. Az óvodapedagógus a tanulást támogató környezet megteremtése során épít a gyermekek előzetes élményeire, tapasztalataira, ismereteire.
- A gyermekek a játékba integrált tevékenységeik során szerzett tapasztalatok, élmények alapján tanulnak egyenként, kisebb csoportokban vagy az egész csoporttal együtt.

Feladatunk:

- A gyermek cselekvő aktivitása, a közvetlen, sok érzékszervét foglalkoztató tapasztalás, felfedezés lehetőségének biztosítása, kreativitásának erősítése.
- Megfelelő mennyiségű és minőségű ingerhatással a gyermeki kíváncsiság felkeltése, kielégítése.
- Problémahelyzet biztosításával a gyermek problémamegoldó, önálló gondolkodásának fejlesztése.

- Személyre szabott, pozitív értékeléssel a gyermeki személyiség kibontakozásának segítése.
- A szűkebb és tágabb környezetből szerzett gyermeki benyomások feldolgozásának biztosítása a szabad játékban, és a játékba integrált tanulás során.
- A foglalkozások céloknak megfelelő, logikus felépítése.
- A gyermekek tudatos motiválása, aktivizálása.

A tanulás lehetséges formái:

- Az utánzásos minta – és modellkövetés és magatartás – és viselkedéstanulás, szokások alakítása.
- Spontán játékos tapasztalatszerzés.
- Játékos, cselekvéses tanulás.
- A gyermeki kérésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés.
- Az óvodapedagógus által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, felfedeztetés, ráébredés („AHA –élmény átélése), gyűjtögetés, kísérletezgetés, elemezgetés, rendszerezés.
- Gyakorlati problémamegoldás.

A tevékenységekben megvalósuló tanulás megszervezése:

A tanulási képességek (értelmi képesség, érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, képszerű szemléletes gondolkodás) fejlődését a teljes óvodai élet elősegíti, az ismeretek szerzésének és feldolgozásának elsődleges színtere a játék. Ehhez társulnak olyan szervezett tanulási lehetőségek, mint az óvodapedagógus által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, ami a gyermekek kérdéseire, válaszaikra épülő ismeretszerzést is magában foglalja, valamint az általa kezdeményezett egyéni fejlesztés, amely számos probléma és feladatmegoldás lehetőségét adja a gyermekek számára. Az óvodapedagógus figyelembe veszi a gyermekek aktuális fizikai és érzelmi állapotát, és ehhez igazítja a tevékenységek tempóját, időtartamát, módszereit. Szükség esetén rugalmasan változtat előzetes tervein. Épít a gyermekek szükségleteire, kíváncsiságára, igyekszik fenntartani érdeklődésüket. A gyermek hibáit, tévesztéseit, mint a tanulási folyamat részét kezeli, az egyéni megértést elősegítő módon reagál rájuk. A tanulási folyamatot változatos tevékenységek általi személyiségfejlesztésnek tekinti. Nevelőmunkájában fontos szerepet kapnak az önálló gyermeki feladatok, amelyek lehetővé teszik a kitartás, önismeret, önbizalom, döntéshozatal és felelősségvállalás fejlesztését.

A tanulási folyamatban a problémahelyzetek által tapasztalatokhoz, ismeretekhez jut felfedezőként a gyermek. Érdekes, ösztönző körülmények teremtésével a gyermek megtalálja az önmaga számára legmegfelelőbb tevékenységi, tanulási helyzetet. Sok- sok próbálkozásra kísérletezésre, saját tapasztalatszerzésre kap lehetőséget, hogy az ismeretei bővüljenek, elmélyüljenek. A gyermekek bátran kérdezhetnek, a kérdéseikre mindig választ kapnak. Választhatnak különböző tevékenységek között, de amit elkezdtek, azt próbálják befejezni, az óvodapedagógus biztatása, ösztönzése segítségével.

A tervezett tanulási tevékenységet az évszakok, jeles napok, ünnepek köré szervezi, komplex módon közvetít ismerettartalmakat. A tanulás színterei változatosak, lehet az udvar, kirándulás, séta, csoportszoba, amit a téma, az idő is meghatároz. Egyéni, mikro csoportos és az egész csoportnak szóló tevékenységeket szervez. Kihasználja a játékból adódó spontán helyzeteket is.

A gyermekek tapasztalatainak, ismereteinek elemzésére, rendszerezésére alkalmat biztosít. A tanulási folyamatban épít az egyéni élményekre, az önálló feladatmegoldásokra (otthon, óvodában). Az óvodapedagógus felismeri a gyermekek tanulási, magatartási problémáit, szükség esetén szakmai segítséget kínál számukra, a megfelelő szakembertől segítséget kér. A napi szervezett tanulási időkeretet a gyermekek életkorához, fejlettségi szintjéhez, igényeihez és figyelméhez igazítja.

A tevékenységekben megvalósuló tanulási folyamatok reális értékelése:

Az óvodapedagógus a tanulás irányítása során, személyre szabott, pozitív értékeléssel segíti a gyermek személyiségének kibontakozását. A gyermekek akkor tudnak önfeledten, boldogan tevékenykedni, ha sok buzdítást, dicséretet, pozitív megerősítést kapnak. Ezért törekszünk arra, hogy mindegyik gyermek, mindennap kapjon valamilyen pozitív megerősítést. Kerüljük a sztereotip értékeléseket (ügyes vagy stb.) helyette a gyermekek konkrét, jó cselekedetét és tettét emeljük ki.

Alkalmazzuk a differenciált értékelést és a jutalmazás sokféle módszerét: simogatást, megerősítő pillantást, testközelséget, gesztust, mimikát, szóbeli közlést egyénileg, a csoport előtt és a szülőknek egyaránt.

Törekszünk arra, hogy minden gyermek megismerje testi, lelki, szellemi értékeit, (de azt is tudja, hogy melyek a hiányosságai), így kialakul reális önértékelése.

A tanulási folyamatban is csak akkor segítünk a gyermekeknek, ha kérik a segítséget, mert elakadtak a probléma megoldásában, hiszen kreativitásuk úgy fejlődik, ha mindent önállóan próbálnak megoldani.

JAVASLAT A GYERMEKEK HETI RENDJÉNEK ELKÉSZÍTÉSÉHEZ

(A 3-6-7 éves korosztálynak egyaránt alkalmas, csak az időkerete változik)

	HÉTFŐ	KEDD	SZERDA	CSÜTÖRTÖK	PÉNTEK
Délelőtti játékba integrált tanulás	Verselés, mesélés dramatikus játék	Verselés, mesélés dramatikus játék	Verselés, mesélés dramatikus játék	Verselés, mesélés, dramatikus játék	Verselés, mesélés dramatikus játék
	Ének, zene, énekes játék, gyermektánc kéességfejlesztés	Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka		Mozgás, mozgásos játék	
	Futás, kocogás	A külső világ tevékeny megismerése Futás, kocogás	A külső világ tevékeny megismerése Futás, kocogás	A külső világ tevékeny megismerése Futás, kocogás	Futás, kocogás
Délutáni játékba integrált tanulás	Egyéni fejlesztések, tehetségműhelyek	Egyéni fejlesztések, tehetségműhelyek	Egyéni fejlesztések, tehetségműhelyek	Egyéni fejlesztések, tehetségműhelyek	Egyéni fejlesztések, tehetségműhelyek

A külső világ tevékeny megismerésének időpontja a téma függvényében változhat. E tevékenység keretén belül fejlesztjük a matematikai képességeket.

A SZERVEZETT TANULÁS FORMÁK

(A 3-6-7 éves korosztálynak egyaránt alkalmas.)

Kötelező	Mozgás Ének, zene, énekes játék, gyermektánc udvaron vagy tornateremben
Közvetve kötelező	Verselés, mesélés, dramatikus játék

Kötetlen	Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka A külső világ tevékeny megismerése Ének, zene, énekes játék, gyermektánc Egyéni fejlesztések
-----------------	--

A SZERVEZETT TANULÁS MUNKAFORMÁI

Frontális	Mozgás Verselés, mesélés, dramatikus játék Ének, zene, énekes játék, gyermektánc Futás, kocogás
Mikro csoportos	Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka A külső világ tevékeny megismerése
Kis létszámú differenciált fejlesztések	Tehetséggondozó műhelyek
Egyéni	Részképességek fejlesztése egyéni igények szerint

A SZERVEZETT TANULÁS IDŐKERETEI

Korosztály	Verselés, mesélés, dramatikus játék	Ének, zene, énekes játék, gyermektánc, zenehallgatás	Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka	Mozgás	A külső világ tevékeny megismerése
3-4 évesek	Naponta 5-10'	Heti 1x 10-15'	Heti 1x 10-15'	Heti 1x 10-15'	Heti 1x 10-15'
4-5 évesek	Naponta 10-15'	Heti 1x 15-20'	Heti 1x 15-20'	Heti 1x 15-20'	Heti 1x 15-20'
5-6-7 évesek	Naponta 15-20'	Heti 1x 30-35'	Heti 1x 30-35'	Heti 1x 30-35'	Heti 1x 30-35'

A 3-4 évesek napi szervezett tanulási időkerete maximum 35'.

A 4-5 évesek napi szervezett tanulási időkerete maximum 45'.

A 5-6-7 évesek napi szervezett tanulási időkerete maximum 65'.

A PROGRAM MEGVALÓSÍTÁSÁHOZ SZÜKSÉGES TANULÁSI MÓDSZEREK

A módszerek megválasztását a gyermekek életkori sajátossága, testi-lelki állapota, érdeklődése, kíváncsisága befolyásolja. Az óvodapedagógus eljárásait változtatatosan,

mindenkor az adott szituációnak megfelelően kombinálja. A játékosság, a felfedeztetés, ráébredés lehetősége, a közvetlen tapasztalatszerzéshez kapcsolódó gyűjtögetés, elemzés, rendszerezés gyakran megjelenik a tevékenységekben. Az óvodapedagógus módszertani kultúrájának kiművelésére törekszik.

ALAPELVEK A TANULÁSI FOLYAMATOK ÉRTÉKELÉSÉHEZ

A gyermekek akkor tudnak önfeledten, boldogan tevékenykedni, ha sok buzdítást, dicséretet, pozitív megerősítést kapnak. Ezért arra törekszünk, hogy mindegyik gyermek minden nap kapjon valamilyen pozitív megerősítést. Kerüljük a sztereotip értékeléseket (ügyes vagy stb.), helyette a gyermekek konkrét, jó cselekedetét, tettét emeljük ki. A differenciált, árnyalt értékelést alkalmazzuk. Ezzel a gyermekek értékorientált nevelését segítjük.

Sokféle módon jutalmazunk: simogatás, megerősítő pillantás, testközelség, gesztus, mimika; szóbeli közlés egyénileg a csoport előtt és a szülőknek egyaránt.

A büntetés kerülendő a tanulási folyamatban, mert a gyermekek kíváncsiságát, érdeklődését, motivációját visszaszorítja, lefékezi, meggátolja a pozitív énkép kialakításában. A tanulási szokásokat úgy alakítjuk, hogy egy gesztus, tekintet, elterelés, más tevékenységbe történő átirányítás segítsen a nemkívánatos magatartás megszüntetésében.

Arra törekszünk, hogy minden gyermek reálisan ismerje meg testi, lelki, szellemi értékeit, de azt is tudja, melyek a hiányosságai.

A tanulási folyamatban is csak akkor segít az óvodapedagógus a gyermekeknek, ha kéri a segítségét, mert elakadtak a probléma megoldásában. Célunk, hogy a gyermekek próbáljanak minél több mindent önállóan megoldani.

7.3. VERSELÉS, MESÉLÉS, DRAMATIKUS JÁTÉK

A mese, a vers a gyermek értelmi-, érzelmi-, erkölcsi és közösségi fejlődésének a legfőbb segítője, hiszen fontos erkölcsi tanulságokkal, mondanivalóval szolgál. Visszaigazolja a gyermek szorongásait, s egyben feloldást és megoldást kínál.

A tevékenység célja:

- A gyermekek érzelmi, erkölcsi és értelmi fejlődésének segítése.
- Pozitív személyiségjegyeinek megalapozása a meseélményekkel.
- A mesék mágikus varázsa, a csodás meseélmények, a versek zeneisége, rímek csengése, valamint a mesék feldolgozása során irodalmi élmény nyújtása.
- A gyermekek lelki nyugalmának elősegítése a mindennapi meséléssel.

Az óvodapedagógus feladatai:

- A felhasznált irodalmi anyagok igényes összeállítása.
- A gazdag, nyugodt légkör biztosítása a verseléshez, meséléshez.
- Életkornak és érdeklődésnek megfelelő irodalmi művek – népi, klasszikus, kortárs anyag – kiválasztása, és igényes összeállítása.
- A gyermekek nyelvi képességeinek differenciált fejlesztése az irodalom eszközeivel.

A FELHASZNÁLT IRODALMI ANYAGOK IGÉNYES ÖSSZEÁLLÍTÁSA

Az irodalmi anyag igényes összeállítása az óvodapedagógus feladata. A művek kiválasztásában érvényesül a pedagógiai, pszichológiai, módszertani tudatosság és a tradicionális értékek tovább éltetése. Az irodalmi anyagot évszakhoz és az azokhoz kapcsolódó jeles napokhoz, ünnepekhez, hagyományokhoz mérten válogatjuk össze. Fontosnak tartjuk, hogy csak nyelvíleg tiszta, értékes mesét, verset, mondókát halljanak tőlünk a gyermekek. Ezért a legtöbb mesét a népköltészetből választjuk, mert erkölcsi tanulsággal rendelkeznek. A népmesék mellett megtalálhatók a mai magyar és külföldi klasszikusok meséi is. A versek, mondókák kiválasztásánál még arra is törekszünk, hogy olyanokat válogassunk össze, amelyek ritmososak, élő, cselekvő világot tükröznek, mozgással kísérhetők. Verseinket, mondókáinkat gyermekköltészetünk gazdag, sokszínű és változatos tárházából választjuk, de természetesen kortárs irodalmi alkotások is helyet kapnak.

A **3-4 évesek** versanyagaként főként egyszerű népi mondókákat, ritmusokat, ritmikus, zenei hatású játékos verseket, állathívogatókat, kiolvasókat, lovagoltatókat, ölbeli játékokat választunk. Olyan meséket választunk, melyek cselekménye egyszerű, érthető, és ritmikus ismétlődéseket tartalmaz, rövid állatmesék, láncmesék.

A nevelési év folyamán 10-12 új mondókát és 10-14 új mesét ismernek meg a gyermekek.

A **4-5 évesek** mondókázás anyagát a népi mondókák, névcsúfolók, halandzsaszövegű kiolvasók alkotják. Vidám, humoros versek, és a mai magyar költők népköltészeti ihletésű, ritmusélményt nyújtó versei is megjelennek az anyag választásában.

A mesék már lehetnek többfázisos szerkezetű állatmesék, népmesék, dramatikus, realiztikus mesék.

A nevelési év folyamán megismernek 4-5 új mondókát, 5-6 új rövid verset, 10-14 új mesét.

Az **5-6-7 évesek** versanyaga gazdagodik a különböző típusú népi mondókákkal, kiolvasókkal. Megismernek olyan közmondásokat, szólásokat, amelyeket a környezet gyakran hangoztat. Ismerkednek már lírai versekkel is.

A meseanyagban már szerepelnek bonyolultabb cselekményű népmesék, a klasszikus tündérmesék, tréfás mesék, folytatásos mesék.

A nevelési év folyamán megismernek 10-12 új verset és 15-18 új mesét.

A VERSELÉS, MESÉLÉS, DRAMATIZÁLÁS, BÁBOZÁS ÉS DRAMATIKUS JÁTÉKTEVÉKENYSÉG SZERVEZÉSE

Verselés

Az óvodába kerülő gyermekek első igazi versélménye a mondókákhoz, ölbeli játékokhoz kapcsolódnak. A népi mondókákhoz kapcsolódó mozdulatok, játékok felettébb nagy élvezetet jelentenek a gyermekeknek, mert a felnőtt ölében, testmelegében teljes biztonságérzetben hallgathatják. Ez a többször átélt fizikai kontaktus sokat jelent a gyermek és a felnőtt érzelmi egymásra találásában. Ez a versélmény kiegészül a saját jeléhez kapcsolódó mondókával.

Lehetőséget teremtünk a **vidám rigmusok** korai megkedveltetésére. Sokszor ismétljük az **állathívogatókat**, **altatókat**, **kiolvasókat**, de sohasem keltheti ez a gyakorlás érzetét. A verselés közben ügyelünk a szavak gondos, tiszta kiejtésére és az értelemszerű hangsúlyra. Az új vers bemutatását a gyermekeket ért élményhez, tapasztalathoz kapcsoljuk. A vers bemutatása frontálisan történik a mesélés után, csendben, nyugodt körülmények között. A vers gyakorlása, tanítása kisebb csoportokban, egyénileg is történhet, figyelembe véve a gyermekek egyéni sajátosságát.

Mesélés

Az óvodapedagógus fokozatosan szoktatja a gyermekeket a mese figyelmes végig hallgatására (egyszerű állatmesék, láncmesék, verses mesék) Rövid, improvizált jelenetek bemutatásával, meséken, párbeszédeken keresztül a gyermekek megismerik a bábokat. A mesehallgatás élményét kiegészítő eszközökkel növelhetjük (zörejhangok, hangszerek, különböző bábok, textíliák). Folytatásos mesét főképp a délutáni pihenés alatt olvasunk a gyermekeknek. A vers, mese, dramatikus játékokhoz, csak olyan kellékeket használunk, amelyek elősegítik a képzeleti dolgok előhívását, és a meséhez való kötődés kialakulását.

A könyvek megszerettetése érdekében a gyermekek leporellókat és színes képeskönyveket lapozgathatnak, otthonról elhozhatják kedvenc könyveiket, és megmutathatják egymásnak

A mesélés javasolt módja: a mesék erkölcsi mondanivalóját közmondásokkal, szólásokkal erősítjük meg. A mesefeldolgozást részben osztott és osztatlan csoportban október 01-től, kiscsoportban november 01-től alkalmazzuk.

- Eszköz nélküli mesélés, mese szimbólumképének kihelyezése.

- Pedagógus magára ölti egy meseszereplőre utaló ruhadarabot, vagy szimbólumot.
- A pedagógus 1-2 báb segítségével előadja a mesét (pozitív-negatív hős megjelenítésével).
- Megjeleníti a mesét paraván mögötti bábozással.

A gyermekek a mese párbeszédes részeibe bekapcsolódnak. Az óvodapedagógus a gyermekekkel együtt mondja interaktív módon, és mozgással, mimikával próbálja kifejezni a mese mondanivalóját.

- Az óvodapedagógus kiválasztja a meseszereplőket: ki mi szeretne lenni, ügyelve arra, hogy minden gyermek szerephez juthasson. A mese eljátszása a pedagógus koordinálásával.

A gyermekek fantáziája gazdag. Próbálkozási alkalmat adunk a mese önálló befejezésére, mesék kitalálására. A közösen kitalált meséket a „**mi mesénk**” -nek nevezzük el.

A mese minden nap megjelenik az óvodában. Közvetett módon, zenei szignállal, mesepárnák előkészítésével, gyertyagyújtással csalogatjuk a gyermekeket a mesesarokba. Amikor minden gyermek megérkezik, akkor kezdjük el a mesét, gyertyafénynél. A tevékenység befejezését jelzi a gyertya elfújása, vagy énekünk, ami stílusosan kapcsolódik a meséhez

A GYERMEKEK NYELVI KÉPESSÉGÉNEK FEJLESZTÉSE

A nyelvi képességek fejlesztésének leghatásosabb eszköze a mese, a vers, a bábozás és a dramatikus játék. Ezeken keresztül a gyermekek elsajátítják a helyes hangejtést, a tiszta beszédhallást és a nyelvtanilag helyes beszédet. Az óvodapedagógus ügyel a tiszta hangképzésre, a helyes artikulálásra, az értelemszerű hangsúlyozásra, a beszédtempó megválasztására, a nyelvhelyességi szabályok betartására és a példaértékű beszédre. Új fogalmakat ismertet meg, lehetőséget biztosít a gyermekek szabad önkifejezésére, saját vers- és mesealkotásra, annak mozgással és/vagy ábrázolással történő kombinálására. A dramatikus helyzetek megteremtésével fokozza a gyermekek beszédkedvét, önálló versmondását.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére:

- A gyermekek szívesen ismételtetik a verseket, rigmusokat.
- Egyénenként vállalkoznak a mesék, versek és a mondókák elmondására.
- Várják, igénylik a mesehallgatást.
- Szívesen mesélnek, báboznak, dramatizálnak a saját és társaik szórakoztatására.
- Képesek szerepet vállalni a mesedramatizálásban.

- Ismerik a mesékhez tartozó hívóképeket.
- Tudnak meséket, történeteket kitalálni, s azt mozgásban megjeleníteni.

7.4. ÉNEK, ZENE, ÉNEKES JÁTÉK, GYERMEKTÁNC

Az óvodai nevelésnek meghatározó eszköze az ének, zene, énekes játékok, gyermektánc. A gyermekkori zenei nevelés hatásai meghatározzák egész életünk zenei érdeklődését, fogékonyságát. Zenei nevelésünk alapelve a boldog, önfeledt játék, a zene lélekemelő hatásának megéreztetése.

A tevékenység célja:

- Az élményt nyújtó közös ének- zenei tevékenységek során a dallam, a ritmus, a mozgás szépségének felfedeztetése.
- A közös éneklés, közös énekes játék örömeinek megéreztetése, zenei ízlésük és az esztétikai fogékonyságuk formálása.
- A népi játékok és hagyományok megismertetése.
- A gyermekek művészeti fogékonyságának fejlesztése a zenehallgatási lehetőségek által (élő előadás, hangszeres játék, igényesen kiválasztott hangfelvétel).

Az óvodapedagógus feladatai:

- A felhasznált zenei anyagok igényes, életkornak és az adott csoport képességszintjének megfelelő válogatása.
- A 3-6-7 éves korban tervezhető jellegzetes zenei tartalmak biztosítása.
- A tevékenység differenciált szervezeti formáinak biztosítása.
- A gyermekek nyelvi képességeinek fejlesztése mondókákkal, gyermekdalokkal és a zenei képességfejlesztő játékokkal.
- A gyermekek zenei készségeinek fejlesztése (egyenletes lüktetés, a ritmus, éneklés, hallás, mozgás) és zenei kreativitásuk alakítása.
- Lehetőség biztosítása az éneklés, zenélés mindennapi tevékenységének gyakorlására.

A FELHASZNÁLT ZENEI ANYAGOK IGÉNYES, ÉLETKORNAK ÉS AZ ADOTT CSOPORT KÉPESSÉGSZINTJÉNEK MEGFELELŐ VÁLOGATÁSA

Az óvodapedagógus a zenei anyagot elsősorban a magyar gyermekjáték-, hagyomány anyagából meríti. Felhasznál még művészi értékű, a magyar népzenei sajátosságokra épülő komponált gyermekdalokat is. A gyermekekkel olyan ölbeli játékokat (arc-, kéz-, ujj-, és lovagoltató játékok), mondókákat, népi énekes játékokat ismertet meg, amelyek a szeretetelli

kapcsolat, a biztonságérzet kialakulásának egyik fontos eleme, és amelyet a testi kontaktussal, szemkontaktussal összekapcsolt zenei élménnyel valósít meg.

A **3-4 éves** korú gyermekek megismernek 6-8 mondókát, ölbeli játékot, 10-15 énekes játékot, amelyet játékos mozdulatokkal, a felnőtt minta utánzásával játszanak. Ezeket a pedagógus úgy válogatja, hogy 2/4 üteműek legyenek, melyekben negyed és nyolcad ritmus is van. Már kiscsoportban ismerkednek a hangszerekkel, amelyek a ritmusfejlesztést (egyenletes lüktetést) szolgálják. Különböző mozdulatokkal is érzékeltetik az egyenletes lüktetést. A játékokon keresztül megismerkednek néhány zenei alapfogalommal (halk-hangos). Ünnepek alkalmával megismerkednek 1-2 műdallal is.

A **4-5 évesek** népi mondókákkal, kiolvasókkal, kiszámolókkal ismerkednek. Az ő zenei anyagukban már nehezebb, 4-6 hangból álló énekes játékok, szerepcserére, párválasztásra épülő játékok is megtalálhatók. Megismerkednek különféle mozgásformákkal, térformákkal (pl. a csigavonal, kígyóvonal, hullámvonal). A dalok 2/4 üteműek és a negyed, nyolcad ritmusképpen túl már a szinkópa is megjelenhet. Mozgásanyaguk is összetettebb, ismerkednek egyszerűbb tánclépésekkel és a népzenevel. Bővül zenei alapfogalmuk (halk-hangos, magas-mély). A népi hangszerek segítségével tovább fejlődik a ritmuskészségük, egyenletes lüktetéstük. A nevelési év folyamán megismerkednek 4-5 új mondókával és 10-12 új énekes játékot.

Az **5-6-7 éves** gyermekek ölbeli játékot játszanak a kisebbekkel. 6-8 hangból álló énekes, táncos játékokat (párcserélő, kapuzó, hidas, sorgyarapító-fogyó) játszanak. Műdalokkal, bonyolultabb tánclépésekkel és térformákkal ismerkednek. Zenei alapfogalmuk tovább bővül (halk- hangos, magas- mély, gyors- lassú). Próbálkoznak a dallambújtatással, hangszínfelismeréssel. Az óvodapedagógusok dúdolásáról, hangszeres játékról megpróbálják felismerni a tanult énekeket, dalokat. A gyermekek megkülönböztetik az egyenletes lüktetést és a dalok ritmusát. A nevelési év folyamán megismernek 4-7 új mondókát, 12-15 új énekes játékot és 3-4 alkalomhoz illő műdalt.

A nap folyamán többször énekelgetünk a gyermekekkel, ezzel elősegítve az egyéni énekelgetést és a szép, tiszta éneklést. Igyekszünk minél több zenei élményhez juttatni a gyermekeket, legyen az akár az óvodapedagógus előadása, hangszeres zenéje vagy egy zenemű meghallgatása.

A **zenehallgatáshoz** olyan műveket válogat az óvodapedagógus, amelyek felkeltik a gyermekek érdeklődését az igényes zene iránt. Érzelmi hatású dalokat, népdalokat énekel, hallgattat, melyben megjelennek a rokon- és más népek dalai is, valamint a magyar komponált

műzene is. A zenehallgatást különböző tevékenységekhez, helyzetekhez, szituációkhoz kapcsolja a pedagógus.

A TEVÉKENYSÉG DIFFERENCIÁLT SZERVEZETI FORMÁINAK BIZTOSÍTÁSA

A zenei nevelés szervezeti formája kötetlen és kötött jellegű. Az ének-zenei képességfejlesztő játékokat kötetlen jelleggel, mikrocsoportos munkaformában szervezzük meg, lehetőleg várakozási idő nélkül. A csoportszobában kialakításra kerül a zenei tér (hangszertároló polc, ritmus és dallam hangszerek, hangvilla, dobok, triangulum, ritmusbotok, csengők). Minden csoport kialakítja szokásrendszerét (zenevonat, hívogató dal) a zenei készségfejlesztő játékokba hívását. Ezzel a munkaformával, a gyermekek egyéni képességeit figyelembe véve, eredményesebben tudunk fejleszteni. A kötött jellegű szervezett énekes játékokat lehetőség szerint az udvaron tartjuk meg. A zenei falunkon hívóképek mutatják, hogy milyen ölbeli játékokat, mondókákat, énekes játékokat, dalokat tanultunk.

Évszakonként **hangversenyeket** szervezünk a gyermekek számára. Ezekkel zárjuk le az évszakokat.

A GYERMEKEK NYELVI KÉPESSÉGÉNEK FEJLESZTÉSE A MONDÓKÁKKAL ÉS A ZENEI KÉSZSÉGFEJLESZTŐ JÁTÉKOKKAL

A lelassított mondókák, énekek ismételtetése segíti a helyes artikulációt, a szavak szép, pontos kiejtését. A mondókák, énekek szövegének hanglejtése, hangsúlya, ritmusa, hangerejének utánzása megéretteti a nyelv kifejezőerejét, szépségét. A hangutánzó szavak éneklése segíti a magán-, és mássalhangzók pontos képzését, kiejtését, míg az énekes játékok, népzene bővíti a gyermekek szókincsét.

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére:

- A gyermekek szívesen játszanak dalos, énekes játékokat, gyermektáncokat.
- Néhány dalt egyedül is el tud énekelni.
- Örömmel hallgat zenét.
- Meg tudja különböztetni a zenei fogalompárokat.
- Érzi az egyenletes lüktetést és a dalok ritmusát.
- Felismer és megnevez 2-3 hangszert a hangja alapján.
- Egyszerű ritmushangszereket megszólaltat.
- Szeret dúdolgatni, énekelni.
- Képes kört alakítani és mozgása követi az ütemet.
- Ismer népszokásokhoz kapcsolódó énekeket, játékokat, rigmusokat.

7.5. RAJZOLÁS, FESTÉS, MINTÁZÁS, KÉZI MUNKA

A tevékenység célja: A gyermekek élmény- és fantáziavilágának képi, szabad önkifejezése; a gyermekek tér-, forma-, szín képzetének gazdagítása, esztétikai érzékenységük, szép iránti nyitottságuk, igényességük alakítása. Az ovigaléria programja mindennapi lehetőséget ad műalkotásokkal való találkozáshoz, amely művészeti élményben részesíti mind a gyermeket, mind a szülőket.

Az óvodapedagógus feladatai:

- A gyermeki alkotó-alakító tevékenység feltételeinek megteremtése.
- A 3-6-7 éves korban tervezhető alkotó, alakító tevékenységek tartalmának, minőségének differenciált fejlesztése.
- A tevékenység differenciált szervezeti formáinak biztosítása.

A GYERMEKI ALKOTÓ – ALAKÍTÓ TEVÉKENYSÉG FELTÉTELEINEK MEGTERVEZÉSE

A rajzolás, festés, mintázás, építés, képalakítás, a kézi munka, mint az ábrázolás különböző fajtái, továbbá a műalkotásokkal, a népművészeti elemekkel, szokásokkal, hagyományokkal, nemzeti szimbólumokkal, az esztétikus tárgyi környezettel való ismerkedés is fontos eszköze a gyermeki személyiség fejlesztésének.

A gyermeki alkotás a belső képek gazdagítására épül. Törekedni kell a tehetségek bátorítására. Az alkotó tevékenységhez méretben, **minőségben megfelelő, változatos eszközök szükségesek**. Az eszközök kiválasztásában a praktikum, a célszerűség és az esztétikum szem előtt tartására szükséges törekedni. Az alkotó-alakító tevékenységekhez az a **megfelelő hely**, ahol a mozgó gyermekektől védett az alkotók köre.

A különböző méretű anyagok elhelyezéséhez **tároló helyekre van szükség**. A munkaasztalt úgy alakítjuk ki, hogy Max. 6-8 gyermek egyszerre kényelmesen elférjen, és közel legyenek a tároló helyek. Ebben a térben helyezzük el a gyermekek **mini galériáját**, ahova életkoruktól függően segítséggel vagy önállóan tehetik ki alkotásaikat. Így egy héten keresztül „gyönyörködhetnek” műveikben. Ezt követően a szülők és a többi gyermek részére a folyosógalériába helyezzük ki alkotásaikat. Óvodáskor végén ezeket albumban összegyűjtve hazavihetik.

Az alkotó tevékenységhez olyan légkör szükséges, amelyben a gyermekek szívesen bekapcsolódnak a munkába, s az elrontott, sikertelen lépéseiket minden lelki feszültség nélkül javítják, vagy előlről kezdik. A tevékenységhez elegendő időt biztosítunk. A gyermekek addig

alkothatnak, ameddig kedvük tartja. Az eszközök biztonságos kezelését egyenként tanítjuk meg a gyermekeknek.

A különböző technikákhoz és a kézimunka egyéb fajtáihoz, a műalkotással való ismerkedéshez végig gondoljuk a feltételeket, s megteremtjük a mindennapi szabad játékban is.

A gyermekek a festéshez köpenyt, egyéb védőruhát használnak, hogy óvják a tiszta öltözköket.

A 3-6-7 ÉVES KORBAN TERVEZHETŐ ALKOTÓ – ALAKÍTÓ TEVÉKENYSÉGEK TARTALMÁNAK, MINŐSÉGÉNEK DIFFERENCIÁLT FEJLESZTÉSE

Az óvodapedagógus az óvodába kerülő **3-4 éveseknek** lehetővé teszi, hogy játszva ismerkedhessenek az anyagokkal, eszközökkel és a technikai kivitelezés módjaival. A tevékenységek a képalakítás, a plasztikai munkák és az építés köré csoportosíthatók.

Megtervezzük a **képalakító tevékenységek** technikáját, eszközeit. Nem tervezhető a szándéktalan firka és a látszólag szándékos forma-firka időszakában a témajavaslat. A gyermek az elkészült firkák után megfogalmazhatja, hogy mit alkotott. A gyermekeknek később is lehetőségük van az élményeiknek, érdeklődésüknek megfelelő szabad témaválasztásra. Képeket festéssel, zsírkrétával, papírragasztással, anyagba-homokba karcolással, nyomattal stb. alkotnak. Segítjük a gyermekek képalakító-készségeinek megindulását a szórt elrendezéstől a képelemek, részformák elemeinek egymáshoz rendezésével.

A gyermekek tetszés szerint vesznek részt a **plasztikai alakításban**. Ismerkednek az anyagok alakíthatóságával nyomkodva, ütögetve, gyurkálva, gömbölyítve, simítva, sodorva, mélyítve, tépegetve, karcolva stb. Biztosítjuk a mindennapi mintázást.

A legkisebb óvodások is megismerkednek az **építés** során a különböző tárgyak formáival, alakzataival. Olyan lehetőséget teremtünk, hogy szívesen beszéljenek alkotásukról, s örüljenek a létrehozott produktumnak. Ezért a rajzos munkaterületen esztétikus polcot, képtároló lehetőséget alakítunk ki, hogy sokáig tudjanak gyönyörködni alkotásaikban.

Az óvodapedagógus a **4-5 éves gyermekek** alkotó-alakító tevékenységét gazdagítja, bővíti tovább. A gyermekeknél megjelenő szándékos **képalakító** tevékenységet élményeikhez kapcsolható témajavaslatokkal segíti és az ezekhez legkifejezőbb, legmutatósabb technikát ajánlja. A gyermekek rajzában megjelenik az emberábrázolás, a környezet, a tárgyak, a cselekvések saját elképzelés alapján történő megjelenítése. A gyermekek gyönyörködnek a gazdag formákban, a színkeveréssel alkotott színárnyalatokban. Használnak ceruzát, krétát, filc- és rostironokat, fapálcákat, különböző vastagságú ecseteket a rajzok finomabb

kidolgozásához. A gyermekek nagyon szeretnek spárgából, fonalakból, textilből, termésekből képeket komponálni, erre is lehetőséget teremtünk.

A **plasztikai munkák** során képesek lesznek a formák tagolására. Játékukhoz tudnak kellékeket, valamint alkalmi ajándéktárgyakat készíteni. Különböző formájú textilt, bőrdarabot, gallyakat, terméseket használnak a plasztikus formák létrehozásához.

Az **építés** során próbálkoznak a tér variálásával, az építés részletezésével. Ehhez nagyobb méretű dobozokat, takarókat, térelválasztó elemeket, berendezési tárgyakat használnak. A gyermekeket aktivizáljuk az eszközök előkészítésére, tisztántartására, elrakására.

Az **5-6-7 éves gyermekek** alkotó- együttműködési készségét figyelembe véve segítjük a képi-plasztika és a környezet-alakításból eredő aktív tárgykészítés bővülését.

A képalakító alkotás során a gyermekek többször alkotnak közös kompozíciót. Az óvodapedagógus gazdagítja a technikai megoldásokat és az eszközlehetőségeket, pl. batik, kollázsok, plakettek, domborművek, viaszkar, lenyomatok stb. alkalmazásával.

A saját élményeken alapuló cselekményes témákban megjelennek a mesék, versek, énekes játékok, ünnepek eseményábrázolásai is. Lehetőséget adunk arra, hogy a gyermekek a képalakításhoz minél eredetibb megoldásokat alkalmazzanak, megjeleníthessék a formákat, színeket egyéni módon.

A gyermekek plasztikai munkájában is megjelenik közös térbeli, többalakos kompozíció egy-egy mesejelenet, énekes játék stb. formájában. Egyénileg dolgoznak kisméretű szövőkereteken.

A gyermekek körében kialakítjuk az ajándékkészítés igényét. Biztatjuk őket, hogy az ünnepekre, vendégek fogadására készítsenek ajándékot szüleik, vendégeik részére, de gondoljanak az óvoda legkisebbjeire és felnőttjeire is. Így minél gyakrabban átéljük az ajándékozás örömét.

Segítjük a gyermekeket a játékok, bábok, játékkellékek készítésében. Szülők segítségével gyűjtjük az alkotó-alakító munkához szükséges anyagokat. A gyermekek egyben megtervezői a környezetalakító, díszítő munkának. A szülőket is bevonjuk az óvoda szépítésébe.

Segítjük a gyermekeket abban, hogy az építés során nagyobb méretű elemekből, térben állítsanak össze, pl. búvóhelyeket, mobil színpadot, drámajátékokhoz szükséges egyszerű díszleteket stb. A térbeli tapasztalat segíti az eredeti megoldások kivitelezését is. A gyermekek lehetőleg teljesen önállóan készítenek elő, és tartanak rendben minden anyagot, eszközt az alkotó tevékenységhez. Biztosítjuk a több napon át tartó építés lehetőségét. A gyermekek az

óvodában **évszakonként megrendezett ovigalériával** ismerkednek meg. Kis csoportokban többször van módjuk megnézni, megcsodálni a kiállított alkotásokat. Az ovigaléria megnyitása az évszakok kezdetéhez kapcsolódik, és ünnepélyes keretek között nyílik meg. Ez a nap más, mint a többi! A gyermekek a kiállított alkotásokról véleményt alkothatnak.

A TEVÉKENYSÉG DIFFERENCIÁLT SZERVEZETI FORMÁINAK BIZTOSÍTÁSA

Az óvodapedagógus egy héten egyszer tudatosan irányított mikrocsoportos, **kötetlen formájú tevékenységet** szervez. Az általa előkészített eszközök motiválják a gyermekeket az alkotó-alakító tevékenységre. Az egyéni segítségnyújtás érdekében egyszerre legfeljebb 6-8 gyermek vesz részt a tevékenységben. A rajzos térben helyezkedünk el, és az ott tartózkodó gyermekek körében olyan élményeket idézünk fel, amelyek témát adnak az alkotáshoz. Az óvodapedagógus feladata a gyermeki kreativitás és fantázia maximális fejlesztése, ennek érdekében felajánlhat több alternatívát és/vagy technikát. A tevékenység több napon át is folyhat.

Az óvodapedagógus megteremti annak lehetőségét, hogy minden gyermek ilyen formában megalkothassa az ajánlott eszközfeltételekkel képi-plasztikai elképzelését. A gyermekek megjelenítik személyiségük kivetített darabját, amelyben érzelmeik, vágyaik, szorongásaik, fantázia- és élményviláguk mutatkozik meg.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére:

- Képzalkotásban egyéni módon jelenítik meg élményeiket, elképzeléseiket.
- A gyermekek alkotására jellemző a részletező formagazdagság, a színek variálása.
- Színhasználatukban érvényesítik kedvenc színeiket.
- Örülnek egyéni és közös kompozícióiknak.
- Alkotásaikat ízlésesen elhelyezik a mini galériában.
- Plasztikai munkáik egyéni, részletezőek.
- Téralakításban, építésben közösen vesznek részt.
- Rácsodálkoznak a szép látványra, tudnak gyönyörködni benne.
- Megfogalmazzák értékítéletüket, beszélgetni tudnak az alkotásokról.
- Önállóan és csoportosan is készítenek játékokat, ajándékokat, kellékeket.
- Alkotásaikban megjelennek nemzeti szimbólumaink.

7.6. MOZGÁS, MOZGÁSOS JÁTÉK

A tevékenység célja: A gyermekek természetes, harmonikus mozgásának, testi és szellemi képességeinek (erő, állóképesség, gyorsaság, idegrendszer) fejlesztése játékos formában.

A gyermekek mozgásszükségletének kielégítése, a gyermekek esztétikus, összerendezett mozdulatainak fejlesztése, az alapvető mozgásformák elsajátítása és megszerettetése, a helyes testtartás kialakítása, a mozgás megszerettetése, sikerélményhez juttatása a mozgáshoz kapcsolódó pozitív élmények biztosításával, válják természetessé és kívánatossá a rendszeres mozgás, megfelelő mennyiségű, minőségű mozgástapasztalat és megfelelő terhelés biztosítása, az értelmi és szociális képességek fejlesztése, a percepció tapasztalatok elmélyítése.

Cél továbbá a gyermekek tájékozódásának, alkalmazkodóképességének, valamint a személyiség akarati tényezőinek fejlesztése úgy, hogy megmaradjon a gyermekek szabad mozgáskedve.

Fontos szerepe van a tartáshoz szükséges izomegyensúly kialakulásában, felerősíti, kiegészíti a gondozás és egészséges életmódra nevelés hatásait.

Az óvodapedagógus feladata:

- A 3-6-7 éves korban tervezhető mozgásfejlesztő játékok összeállítása.
- A különböző szervezeti formák megteremtése a gyermekek mozgásszükségletének differenciált kielégítése érdekében.

A 3-6-7 ÉVES KORBAN TERVEZHETŐ MOZGÁSFEJLESZTŐ JÁTÉKOK ÖSSZEÁLLÍTÁSA

A gyermekek nagymozgása (járás, futás, kúszás, mászás), erőnléte, állóképessége, kitartása, az egyensúly érzékelése jól fejleszthető az óvoda udvarán, ahol tér- és mozgásfejlesztő eszközök állnak a rendelkezésükre.

A szabad mozgás zavartalan gyakorlási lehetőséget ad az irányított mozgástevékenység alatt megismert mozgásformák többszöri ismételtesére. Döntően e gyakorlástól függ a motoros készségek fejlődése. A mozgásos tevékenységeket, azok eszközeit mindenkor a gyermekek életkorához, fejlettségi szintjéhez és a csoportok összetételéhez, továbbá az elérendő célokhoz tervezzük.

Az irányított mozgásos játékok során a **3-4 éves gyermekek** nagymozgásának fejlesztésére helyezzük a hangsúlyt. Megismerkednek **futásgyakorlatokkal**, pl. futás különböző irányban, futás feladattal, különböző futásformákkal, változatos talajformákon.

Ugrásgyakorlatokat játszanak, pl. szökdeléseket, sorozatugrásokat, rövid nekifutásból fellépéseket, majd leugrásokat.

Dobásgyakorlatokkal, labdagyakorlatokkal ismerkednek meg, pl. hajítás helyből távolba, hajítás helyből célba, labda feldobás-elkapás, labda leütés-elkapás stb.

A mozgásos játékok teret adnak a **támaszgyakorlatok** gyakorlására (pl. csúszások, kúszások, mászások). A **talajtorna** eleme is megjelenik a játékokban, pl. gurulás a test hossz tengelye körül. A gyermekek sokféle **egyensúlyozó játékot** játszhatnak. Többféle kézi szert használunk a különböző típusú mozgásos játékokhoz.

A mozgásfejlesztő játékokat úgy szervezzük, hogy egyéni képességeinek megfelelő erő kifejtésre készítsék a gyermekeket. Az óvodapedagógus rendszerint megmutatja a helyes mintát, és motiválja a gyermekeket a mozdulatok pontos, esztétikus gyakorlására. A csoportszobában mozgásra készítő eszköz is alkalmazható, pl. szivacs-szőnyeg, egyensúlyozó tölcser, mini trambulín, hintaló stb.

A **4-5 éves** gyermekek természetes mozgásában még mindig a nagymozgások fejlesztésére kerül a hangsúly. Az irányított mozgásos játékokban megjelennek a **futásgyakorlatok**, a kitartó futás, pl. futnak 3-4 akadályon át, fel- és lelépéssel, átbújással, tárgyhordozással stb.

Az óvodapedagógus **ugrásgyakorlatokat** szervez, pl. egy lábon, páros lábon, szökdelésekből, valamint felugrás két lábra és leugrás két lábra, játékos helyből- és távolugró versenyt.

A **dobásgyakorlatok** során egykezes felső dobással próbálgatják a célba dobást, babzsák távolba hajításával harántterpeszállásból. Gyakran játszanak labdagyakorlatokat, hogy tudják a labdát feldobni és elkapni, különböző testhelyzetben gurítani, helyben pattogtatni. Az irányított mozgásos játékok során gyakorolják a **támaszgyakorlatokat**, pl. csúszást, kúszást, mászást talajon és szereken.

A **talajtorna** anyagaként megjelenik a gurulóátfordulás és a kézenállás előgyakorlata, „a csikórugdalózás”. Kiemelt szerepet kap az egyensúlyérzék fejlesztése, a szem-kéz, szem-láb koordináció differenciálódása.

A gyermekek **egyensúlyozó játékokat** játszanak 5 cm széles vonalon, vízszintes és rézsút szereken. Lábboltozat erősítő speciális járás- és gimnasztikai gyakorlatokat tervezünk, melynek során egyszerű vezényszavakkal irányítunk. Megjelenik a sorverseny.

Az **5-6-7 éves** gyermekek mozgása összerendezett, harmonikus ritmusú. Sokféle mozgáselemet ismernek, amit szívesen ismételnék játékos formában. Hangsúlyt kap ennél a korosztálynál a finommotorika fejlesztése és a szabályjáték gyakorlati alkalmazása. Gyakran tervezünk kisebb testrészekkel végzett mozgásokat, pl. ujj és lábujj gyakorlatokat.

Különböző kézi szereket használunk, pl. szalagokat, karikát, kisebb-nagyobb labdákat és kendőket. A különböző típusú futógyakorlatokat sorverseny, váltóverseny, versenyfutás

közben gyakorolják a gyermekek. Megismerik a fokozódó futást, a gyorsfutást, a lassú futást, a kitartó futást, továbbá a futást különböző magasságú akadályokon át.

Ugrásgyakorlatokat végeznek. Páros és egy lábon haladással szökdelnek. Sorozatugrásokat végeznek különböző távolságban elhelyezett tárgyakon át. Néhány lépés nekifutással gyakorolják a távolugrást.

A gyermekek játszhatnak **dobásgyakorlatokat**. Dobnak egykezes, kétkezes, alsó és felső dobással célba, 2 méter magas kötél felett is. A gyermekek nagyon kedvelik a **labdagyakorlatokat**. Vezetik a labdát járás, futás közben. Gyakran labdázunk párokban, kisebb csoportokban.

Támaszgyakorlatokat végeznek, pl. pók, rákjárást. Keresztmozgások rögzítése. Ismétlik a tanult talajtorna elemeket: „csikórugdalozást” és a test hossz tengelye körüli gurulást. **Egyensúlyoznak** padon járással, kézi szerekkel, fej-, kar- és lábmozgásokkal összekötve, továbbá a pad gerendáján is. Összetett támaszgyakorlatokat és páros gyakorlatokat szerekkel is végeznek.

Minden évben megrendezzük óvodánkban az Állatok világnapja alkalmából rendezett sportnapot, Gyereknapi mozgásos tevékenységet, a szülők aktív részvételével, továbbá részt veszünk az Iskolai sportnapon. Gyereknapi a szülők a gyermekekkel együtt versenyeznek.

Egészség- és sportnapjaink célja:

- Az egészséges életmódra nevelés, az egészséges életvitel kialakítása, a gyermekek testi fejlődésének elősegítése.
- A mozgás, a sport iránti érdeklődés felkeltése.
- A mozgásigény kialakítása, fejlesztése.
- Az óvodai kapcsolattartás ápolása, szorosabbá tétele a szülőkkel és a helyi intézményekkel.

A KÜLÖNBÖZŐ SZERVEZETI FORMÁK MEGTEREMTÉSE A GYERMEKEK MOZGÁSSZÜKSÉGLETEINEK DIFFERENCIÁLT KIELÉGÍTÉSE ÉRDEKÉBEN

Az óvodapedagógus a gyermekek szabad mozgását a délelőtti és a délutáni udvari játék és séta során biztosítja.

Az irányított mozgásos játékokat mindhárom korosztálynak heti egy alkalommal szervezzük meg, különböző időkerettel. A gyermekek mozgásfejlesztésének eredményessége érdekében folyamatosan újítjuk eszközkészletünket.

A mindennapi testedzés, a mindennapos mozgásos tevékenység, a kocogás, a futás mindhárom korosztálynak ajánlott. A futás mennyiségét a gyermekek szabadon határozhatják

meg. A futás mennyisége az életkor, cél és állóképesség figyelembevételével fokozatosan növekszik.

A szabadban szervezett énekes játékok is jól szolgálják a gyermekek mozgásszükségleteinek kielégítését.

A heti egy alkalommal szervezett mozgásos tevékenység felépítése:

1. Bemelegítő, ráhangoló futójáték.
2. Gimnasztika vezényszavakkal életkori sajátosságoknak megfelelően.
3. Játékba ágyazott főgyakorlat.
4. Játék.
5. Levezető járás.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére:

- A gyermekek szeretnek mozogni, kitartóak a mozgásos játékokban.
- Betartják a szabályokat a különböző versenyjátékok játszásakor.
- Ismerik az irányokat, tudnak a térben tájékozódni.
- Tudnak ütemtartással járni, gimnasztikai gyakorlatokat esztétikusan végezni.
- Szeretnek futni, képesek 50-100 métert kocogni.
- Tudnak labdát pattogatni és vezetni helyben és járás közben.
- Célba dobhatnak egykezes felsődobással.
- Az ugrásukat talajra érkezéskor fékezni tudják.

7.7. A KÜLSŐ VILÁG TEVÉKENY MEGISMERÉSE

A tevékenység célja: A közvetlen és tágabb környezet felfedezése során a gyermekek pozitív érzelmi viszonyának kialakítása a természeti, emberi, tárgyi világ értékei iránt. A külső világ tevékeny megismerése közben a gyermekek mennyiségi, alaki, nagyságbeli, tér- és síkbeli szemléletének alakítása. A gyermekek elemi ismerete alakuljon ki önmagukról és közvetlen környezetükről. A természetszerető, védő emberi értékek alakítása környezettudatos viselkedés megalapozása.

Az óvodapedagógus feladatai:

- A 3-6-7 éves korú gyermekek számára érthető helyi környezeti értékek összeállítása környezetük felfedeztetése és megszerettetése érdekében. A tevékenység differenciált szervezeti formáinak megteremtése.

- A gyermekek kommunikációs készségének fejlesztése a közvetlen tapasztalat és ismeretszerzés során.
- Környezettudatos magatartás megalapozása.
- Matematikai tartalmú tapasztalatok, ismeretek bővítése, azok tevékenységekben való alkalmazása.
- Mennyiségi, alaki, méretbeli és térbeni viszonyok felismertetése.
- Elegendő alkalom, idő, hely biztosítása a spontán és szervezett tapasztalat- és ismeretszerzésre. A környezetkultúra és a biztonságos életvitel szokásainak alakítása.

A 3-6-7 ÉVES GYERMEKEK SZÁMÁRA ÉRTÉKEK ÖSSZEÁLLÍTÁSA A KÖRNYEZETÜNK FELFEDEZÉSE ÉS MEGSZERETTETÉSE ÉRDEKÉBEN

A gyermek, miközben felfedezi környezetét, olyan tapasztalatok birtokába jut, amelyek a környezetben való, életkorának megfelelő biztos eligazodáshoz, tájékozódáshoz szükségesek. Megismeri a szülőföld, az ott élő emberek, a hazai táj, a helyi hagyományok és néphagyományok, szokások, a közösséghez való tartozás élményét, a nemzeti, családi és a tárgyi kultúra értékeit, megtanulja ezek szeretetét, védelmét.

A 3-6-7 éves korú gyermekek számára érthető, valós, helyi környezeti témák összeállítása, melyet természetes helyzetben, sokféle összefüggésben megvizsgálhatnak, felfedezhetnek a külső világ tevékeny megismerése, megszerettetése, nemzeti értékeink megbecsülése és kötődésük mélyítése érdekében.

A környezet megismertetéséhez és megszerettetéséhez olyan szituációkat igyekszünk teremteni, amelyekben a gyermekek élményszerűen, játékosan szereznek tapasztalatokat, megfigyelhetnek, cselekedhetnek. A tevékenységekbe bevonjuk a családokat is, hiszen a közös élmények még elmélyültebbé teszik a családi ház és az intézményes nevelés közti kapcsolatot.

A 3-4 éves gyermekek az óvoda elfogadása, megszerettetése után ismerkednek az ott dolgozó felnőttekkel, társaikkal. Biztonságérzetük kialakulása után az óvoda közvetlen környezetével ismerkednek.

Megfigyeljük az évszakok szépségét, színeit, jelenségeit, időjárását, növényeit. Terméseket, leveleket, kavicsokat, tollakat, évszakokra jellemző képeket gyűjtünk. Meglátogathatjuk a közelben lakó csoporttársaikat, beszélgetünk a család tagjaival.

Ismerkedünk az óvoda utcájával, annak épületeivel, boltjaival, az ott található intézményekkel, az utcában élő állatokkal, növényekkel, az esztétikai alkotásokkal, pl. szobor. Beszélgetünk a környezet formáiról, nagyságbeli, mennyiségi jellemzőiről.

Lehetőséget biztosítunk a gyermekeknek a természetes környezetükben nem látható állatok, növények (vadállatok, vadon élő állatok, óceánok, tengerek világa) megismerésére.

Megemlékezünk az Állatok napjáról (október 4.), a Víz világnapjáról (március 22.), a Föld napjáról (április 22.) a Madarak és fák napjáról (május 10.).

A **4-5 éves gyermekek** tapasztalat – és élményszerző sétáit az óvoda utcáján túl, az óvoda közvetlen környezetében szervezzük. Törekszünk a megfigyelések, gyűjtőmunkák gazdagítására, differenciálására.

A gyermekek az évszakok szépségét, jelenségeit, az idő és az időjárás változását megfigyelésük után jelzik a megfelelő táblákon.

Célunk, hogy tudjanak gyönyörködni az élő és élettelen környezetben. Összefüggéseket keresünk az időjárás és az emberek tevékenysége között. Terméseket gyűjtünk, és azokat hasznosítjuk. Rügyeztetést, magvak csíráztatását, hajtatast végzünk. Közösén készítünk albumot az évszakokról gyűjtött képekből.

Ellátogathatunk a családokhoz, családi képeket nézegetünk. A gyermekek bemutatják a család tagjait, otthonukat. Ellátogathatunk szolgáltató üzletekbe, intézményekbe, településünk nevezetességeihez.

Megcsodáljuk a környezetünkben található esztétikai alkotásokat. Gyakoroljuk a gyalogos közlekedés szabályait. A gyermekek megismerik a személy- és teherszállító járműveket.

Megfigyeljük az óvoda környezetében élő háziállatokat, madarakat, rovarokat.

Az **5-6-7 éves gyermekek** megismerkednek az óvoda tágabb környezetével. Felfedezik az évszakok szépségét, színeik árnyalatát a növények fejlődési feltételeit. Környezettudatosságra nevelünk. Felhívjuk figyelmüket az élő- és élettelen környezet védelmére. Csíráztatnak, ültetnek a csoportszobában, vagy a magas ágyásokban. Megismerkednek mezei virágokkal, vadon termő ismertebb növényekkel is.

Egyszerű kísérleteket, megfigyeléseket végzünk a növényekkel, állatokkal, vízzel, levegővel és a talajjal. Megismerkednek a felnőttek munkájával, ellátogathatnak több munkahelyre, ahol szüleik dolgoznak.

A természet kincseit őrző sarokban osztályozzuk az összegyűjtött anyagokat, s amit lehet, hasznosítunk. Az évszakokat bemutató tábla mellett tervezünk napszak-bemutató táblát is, amit a gyermekek önállóan kezelnek. Ellátogatunk: könyvtárba, múzeumba, kiállítótermekbe, építkezésekhez, iskolába, vasútállomásra, mezőgazdasági gazdaságba.

Sok ismeretet szereznek a szárazföldi, vízi, légi közlekedésről. Meglátogatjuk környezetünk háziállatait, megfigyeljük, hol élnek. Összehasonlítjuk az ismert állatok környezetét, életmódját.

A matematikai nevelés során a gyermekek értelmi képességeinek alakítására, érzelmi és akarati tulajdonságainak fejlesztésére, közösségi magatartásának formálására és esztétikai igényességének növelésére törekszünk. A képességfejlesztés a tapasztalásban, emlékezésben, megértésben, az ítélőképesség alakításában és a konstruálásban nyilvánul meg.

A matematikai nevelés feladatai, személyiségformáló tényezői:

- A különböző matematikai jellegű tapasztalatok, ismeretek segítségével a világban történő eligazodás, tájékozódás fejlesztése.
- Az értelmi képességek fejlesztése, helyes szóhasználat által a szókincs bővítése, a gyermekek logikus gondolkodásának alakítása.
- Matematikai eljárások, módszerek különböző játékszituációkban történő alkalmazása.
- Az érzelmi, akarati, a szocializációhoz szükséges tulajdonságok fejlesztése.

A matematikai nevelést heti egy alkalommal tervezzük 4-5 és 5-6-7 éves korcsoportban, de az óvodai élet egészét áthatja.

A TEVÉKENYSÉG DIFFERENCIÁLT SZERVEZÉSI FORMÁINAK MEGTEREMTÉSE

A gyermekek fejlesztése mindhárom korosztály esetében mikro csoportban is történhet, a közvetlen tapasztalat- és élményszerző séták, tevékenységek alkalmával.

A természeti, emberi vagy tárgyi környezeti téma megfigyelése projekt módszerrel is tervezhető. Az élmények egyeztetésére az ebéd előtti öltözködés, a gyűjtemények közvetlen megtekintése és az évszaki albumok összeállítása ad lehetőséget.

A **3-4 éves gyermekek** erdei óvodai programját első ízben tavasszal szervezzük meg a délelőtti folyamán 1-2 órás időtartamban. Az óvoda közelében található ligetes, fás park ad erre lehetőséget.

A **4-5 és az 5-6-7 éves gyermekek** számára két alkalommal (ősszel és tavasszal) is tervezhetnek erdei óvodai programot. Felvételeket vagy fotókat készítünk a közvetlen tapasztalatokat közvetítő, felfedeztető tevékenységekről, hogy a gyermekek a felvételek többszöri megtekintése segítségével újra meg újra átélhessék az élményeiket.

A GYERMEKEK KOMMUNIKÁCIÓS KÉSZSÉGÉNEK FEJLESZTÉSE A KÖZVETLEN TAPASZTALAT-ÉS ISMERETSZERZÉS SORÁN:

A mikro csoportos tapasztalatszerzés lehetőséget ad a gyermek-óvodapedagógus személyes beszélgetéseire. Az óvodapedagógus minden gyermekre oda tud figyelni, minden kérdésére tud válaszolni. Ez a szervezeti forma kiválóan segíti a gyermekek szókincsének, beszédkedvének, nyelvi kifejezőképességének fejlesztését. A valós élethelyzetek természetes módon teszik lehetővé, hogy a gyermekek alkalmazzák a helyes köszönést, bemutatkozást, megszólítást, véleménynyilvánítást, a szándékuk kifejezését, mint a kérdés, tudakozódás, üzenetközvetítés.

A gyermekek között erősödik a tapasztalatok közzététele, a látottak folyamatos elbeszélése. Az óvodapedagógus lehetővé teszi, hogy a gyermekek értelmesen, összefüggően fejezzék ki gondolataikat, érzelmeiket, kívánságaikat, észrevételeiket.

A KÖRNYEZET VÉDELMEHEZ ÉS MEGÓVÁSÁHOZ KAPCSOLÓDÓ TEVÉKENYSÉGEK, A KÖRNYEZETTUDATOS MAGATARTÁS MEGALAPOZÁSA:

Környezetünk védelme fontos feladat, óvodáskorban pedig számos lehetőség nyílik arra, hogy a gyermekek észrevegyék, megtapasztalják ezt, tegyenek érte, legyenek fogékonyak a környezeti problémákra. Ezért a gyermekek nevelésében nagy hangsúlyt fektetünk a környezetünk megfigyelésére, megóvására, a környezetvédelemre. Mindennapi életünk része ez. Naponta megfigyeljük az udvarainkon élő madarakat, mókusokat, télen etetjük őket. Veteményest gondozunk, fát ültetünk, udvart takarítunk, szemetet szedünk. Óvodapedagógusaink folyamatosan gyűjtik a témában a szakirodalmat és továbbképzéseken gyarapítják tudásukat e témában.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére:

- Tudják lakcímüket, szüleik pontos nevét, foglalkozását.
- Tudják saját születési helyüket és idejüket.
- Tudják óvodájuk nevét.
- Különbséget tudnak tenni az évszakok között, gyönyörködni tudnak szépségében.
- Felismerik a napszakokat.
- A gyermekek ismerik a környezetükben lévő intézményeket, szolgáltatókat, üzleteket, esztétikai alkotásokat.
- Ismerik a háziállatokat, vadállatokat, madarakat, rovarokat.
- Ismerik környezetük növényeit és azok gondozását, újra hasznosítását.
- Gyakorlottak az elemi közlekedési szabályok betartásában.
- Ismerik a közlekedési eszközöket.

- A tárgyakat meg tudják számlálni legalább 10-ig, össze tudják hasonlítani mennyiség, nagyság, forma, szín szerint.
- Megkülönböztetik a jobbra – balra irányokat, értik a helyeket kifejező névutókat (pl. alá, fölé, közé stb.).
- Kialakult a beszédhelyzethez és az anyanyelvi szabályokhoz illeszkedő, jól érthető beszédük.
- Ismerik a viselkedés alapvető szabályait, kialakulóban vannak azok a magatartási formáik, szokásaik, amelyek a természeti és a társadalmi környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükségesek.
- Élvezik, és többször megtekintik a tapasztalatszerző sétákon, kirándulásokon, rendezvényeken készült felvételeket, fotókat.
- A természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükséges magatartásformáik és szokásaik formálódnak.

8. MUNKAJELLEGŰ TEVÉKENYSÉGEK

A gyermekek munka jellegű tevékenysége a játékból bontakozik ki, melyet a gyermekek önmagukért és a közösségért végeznek. Fontos, hogy önként- vagyis örömmel és szívesen- végezzék a tevékenységet. A munka célra irányuló tevékenység, melyet az óvodapedagógus, nevelő munkát segítő társ céltudatos irányítással alakít és fejleszt. A tapasztalatszerzésnek és a környezet megismerésének, a munkavégzéshez szükséges attitűdök és képességek, készségek, tulajdonságok alakításának fontos lehetősége. Az „AHA, meg tudom csinálni!” érzés megélése önálló munkára serkenti a gyermekeket, ráirányítja figyelmüket a szép, tiszta környezet értékeinek védelmére. Ilyen tevékenység az óvodában: az önkiszolgálás, a segítség a felnőtteknek, önállóan végzett megbízatások, csoporttal végzett együttes munka, naposi munka.

A tevékenység célja: A gyermeki munka megszerettetésén keresztül olyan készségek, tulajdonságok kialakítása, melyek pozitívan befolyásolják a gyermekek közösségi kapcsolatát, kötelességteljesítését. Készségeik, képességeik alakítása (kitartás, önállóság, felelősség, feladattudat, céltudatosság). További célunk a gyermekek együttműködésének, szervező képességének fejlesztése.

Az óvodapedagógus feladata:

- A különböző típusú munkajellegű tevékenységek tervezése, szervezése azok feltételének biztosítása.

- A munkafajták fokozatos bevezetése, bővítése, jutalomként való alkalmazása
- A munkaeszközök használatának megtanítása.
- A gyermekek együttműködésének fejlesztése.

A KÜLÖNBÖZŐ TÍPUSÚ MUNKAJELLEGŰ TEVÉKENYSÉGEK TERVEZÉSE, AZOK FELTÉTELEINEK BIZTOSÍTÁSA

Az óvodapedagógus a gyermeki munkát tudatosan szervezi, a gyermekkel együttműködik, és folyamatos konkrét, reális, fejlesztő értékeléssel segíti a gyermekek személyiségének kibontakozását. A gyermekek a munka jellegű tevékenységeket kezdetben segítséggel, majd teljesen önállóan végzik. Az óvodások munkajellegű tevékenysége a játékból bontakozik ki, elsősorban önmagukért, majd a közösségért végzik. Kezdetben az óvodapedagógus segítségével, később teljesen önállóan, öntevékenyen végzik a munka jellegű tevékenységeket. Az óvodapedagógus mindegyik munkafajtánál mintát ad az eszközök, fogások, s azok sorrendiségének megismeréséhez. Úgy segít a gyermekeknek, hogy minél többször át tudják élni a munka örömét, a célért vállalt erőfeszítés szépségét, nehézségét. Az óvodapedagógus értékelése legyen buzdító, megerősítő, hogy a gyermekekben pozitív viszony alakuljon ki a rendszeres munkavégzéshez.

Megismertetjük a gyermekekkel minden munkajellegű tevékenység bevezetésekor, hogy az eszközökkel hogyan kell bánni. Segítünk abban, hogy a munkaeszközök használatát a gyermekek megtanulhassák. Ezt nagymértékben segíthetjük azzal, ha minden munkajellegű tevékenységnek kialakítjuk a szokásrendjét. Felhívjuk a gyermekek figyelmét a munkaeszközzel kapcsolatos baleset védelemre.

A 3-4 éves gyermekek az óvodapedagógusokkal és a dajka nénikkel együtt vesznek részt a munka jellegű tevékenységekben (növények gondozása, falevelek összegyűjtése). Szabályosan ismétlődő mindennapi munka a rend fenntartásáért végzett tevékenységek: játékok elrakása, segédkezés a terem rendezésében.

A 4-5 éves gyermekek közösségi kapcsolatát jól fejleszti a felelősi munka, amit akkor célszerű bevezetni, ha a gyermekek készségszinten ismerik a munkafolyamat menetét, fogásait. E program megerősíti a közösségért végzett munka fontosságát, amit az étkezési feladatok elvégzéséhez és egyéb munkafajtákhoz is ajánlunk. Az óvodapedagógus megismerteti a gyermekekkel a munkafolyamat menetét, fogásait, melyet az önkiszolgáló tevékenység jól előkészít. Alkalomszerűen ismétlődő munkák: a játékok helyrerakása, a csoportterem átrendezése, a tevékenységhez használt eszközök kiosztása, összeszedése, naposi munka. Ezeket a munkákat a gyermekek közösen végzik. Az óvodapedagógus biztosítja az egyéni

megbízások lehetőségeit: információk közlése, a jeles napok előkészítése, növények gondozása stb. Segítenek az óvoda udvarának tisztán tartásában, az avargyűjtésben, fűgeregilyezésben.

Az **5-6-7 éves óvodások** önállóan végzik a felelősi munkát a csoportban kialakított szokásrend szerint. Közösén döntenek el a munka megosztását. Ízlésesen, esztétikusan terítnek. Étkezés után a szokásrendnek megfelelően, mindent a helyére tesznek. Felseprik a morzsákat, feltörlik az asztal környékét. Önállóan végeznek környezetszépítő munkát, játéktisztítást, mosást, szárítást, egyszerű javításokat, polcok lemosását, vitaminsaláták készítését. Rendszeresen segíthetnek a kicsik öltöztetésében, meglepetéseket készíthetnek nekik. Úgy irányítjuk a növénygondozást, hogy a gyermekek minél több műveletet önállóan el tudjanak végezni. A kerti szerszámokat önállóan használják, gondozzák. Minden évszakban segítenek a járdák, utak tisztításában. A növények gondozását a magvetéstől a termések összegyűjtéséig együtt tervezik és végzik a felnőttekkel. Az óvodapedagógus ügyel arra, hogy amit munkavégzésnél elkezdtek, fejezzék be. Segítenek a rászoruló társaiknak, ha szükség van rá. Az elvégzendő munkát osszák meg egymás között, ki-ki képességeinek megfelelő munkát vállaljon.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére:

- A gyermekek szeretnek közösén dolgozni.
- Örülnek, ha a kötelességüket teljesítik.
- Önállóan, igényesen végzik a naposi munkát.
- Terítésnél ügyel az eszközök esztétikus elhelyezésére.
- Szívesen vállal egyéni megbízásokat.
- Segítenek kisebb társaiknak.
- A környezet rendjét megőrzi, segít a csoportszoba, az udvar, az óvoda környezetének tisztán tartásában.
- Alakul a felelősségérzete, feladattudata és kitartása.
- Szívesen közreműködnek a növények és állatok gondozásában.
- Az eszközöket rendeltetésszerűen használják.